

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

David Zdráhal

**Trestněprávní odpovědnost sportovců se zaměřením na
komparaci s francouzskou právní úpravou**

Diplomová práce

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Trestněprávní odpovědnost sportovců se zaměřením na komparaci s francouzskou právní úpravou“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 119 818 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 29. 11. 2021

David Zdráhal

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval JUDr. Petře Masopust Šachové, Ph.D. za její odborné rady při zpracování této diplomové práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
1 Úvod	6
1.1 Hypotéza a výzkumné otázky	7
2 Sport a právo ve společnosti	9
2.1 Definice sportu a sportovce	9
2.2 Právo a sport dnes	10
2.2.1 Teorie absolutní sportovní imunity	10
2.2.2 Teorie rigidního uplatňování	11
2.2.3 Modifikovaná teorie trestní odpovědnosti	12
2.3 Role sportovní legislativy	13
2.3.1 Vztah právní odpovědnosti a disciplinární odpovědnosti	14
2.3.2 Postavení sportovních pravidel na posouzení trestní odpovědnosti	15
3 Trestněprávní odpovědnost sportovců	18
3.1 Předpoklady k nastoupení trestní odpovědnosti	18
3.2 Teorie vyloučení trestní odpovědnosti sportovců	20
3.2.1 Teorie účelu	20
3.2.2 Teorie sportovního rizika.....	21
3.2.3 Teorie souhlasu poškozeného	22
3.3 Okolnosti vylučující protiprávnost	23
3.3.1 Nutná obrana.....	24
3.3.2 Svolení poškozeného	24
3.3.3 Přípustné riziko.....	25
3.3.4 Výkon dovolené činnosti	27
3.3.5 Otázka sportovního rizika.....	27
3.4 Další problémy s posuzováním trestní odpovědnosti sportovců	30
4 Trestněprávní odpovědnost ve světle české judikatury	32
4.1 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002 ..	32
4.2 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006 ..	33
4.3 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. února 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.....	34
4.4 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015	35
4.5 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. srpna 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016	36
4.6 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. července 2019, sp. zn. 6 Tdo 425/2019 ..	37
5 Trestněprávní odpovědnost sportovců ve Francii	39
5.1 Postavení sportu ve Francii	39
5.2 Postih sportovních úrazů trestním právem.....	40
5.2.1 Úmyslné porušení práva	41
5.2.2 Neúmyslné porušení práva	42
5.2.3 Znaky zkoumané soudní praxí.....	43
5.3 Sport jako zmírnění trestní odpovědnosti	44
5.3.1 Dovolení právními předpisy (Autorisation de la loi ou du règlement).....	45
5.3.2 Dobrá víra a sportovní duch (Bon foi et esprit sportif)	47
6 Závěr	49
Seznam použitých zdrojů	52
Abstrakt	57
Seznam klíčových slov	58

Seznam použitých zkratek

Ústava

Ústava České republiky

Listina

Listina základních práv a svobod

FIS

Mezinárodní lyžařské federace

1 Úvod

Ve své diplomové práci bych se chtěl věnovat tématu trestněprávní odpovědnosti sportovců během jejich sportovní činnosti. Pod tento pojem můžeme zejména podřadit problematiku sportovních úrazů, doping a korupci. Práce cílí na odpovědnost sportovců za sportovní úrazy, respektive za jakých podmínek by měli být trestně odpovědní. Sport nás obklopuje každý den ať už z pozice diváka, amatérského sportovce či sportovce profesionála. Lidé žijí sportem, pro některé je to způsob obživy, zábavy, relaxace, pro jiné útěk z reality. Jedná se o společenský fenomén, ke kterému jsou vedeny děti již od útlého dětství.

Již v dobách Antického Řecka vznikaly první sporty a zápasy, což vyústilo ve světoznámé Olympijské hry. Ale jak v Řecku, tak i dnes se plynutím času stává z fair play hry větší a větší honba za vítězstvím často i za použití nedovolených prostředků.¹ Sport je zároveň stále se vyvíjející jev. Jednotlivé sporty se neustále posouvají dál, hra se stává živější, rychlejší, ale i tvrdší. Díky rostoucí popularitě, touze uspět a zejména komercializaci jsou dnes sportovci tlačeni více a více k posouvání svých limitů. Často tak k dosažení vítězství sáhnou po neotřelém a někdy i nedovolenému chování. Problém nastává v případech, kdy se hráči uchýlí k tvrdému až brutálnímu způsobu hry, což může ústít k vážným zraněním. V těchto zmíněných případech poté vyvstává otázka, zda by měli být sportovci za způsobení těchto zranění postiženi trestněprávní sankcí. Díky mladému českému právnímu systému nestihl zákonodárce ani judikatura efektivně upravit danou problematiku či nastavit potřebné mantinely. Odborná veřejnost k tomuto mimořádně složitému tématu nezaujala jednotné stanovisko, naopak se spíše pohybuje v rovině teoretických tezí, jak se k trestní odpovědnosti sportovců postavit.²

Cílem této diplomové práce je pokusit se najít cestu k zodpovězení otázek trestněprávní odpovědnosti sportovců za zranění během jejich činnosti. Zaměřím se na současný český trestní systém. Stejně tak se na tuhle otázku podívám z pohledu francouzské právní úpravy, která je v tomhle ohledu propracovanější a mohla by nastínit směr, jakým by se mohla naše úprava ubírat.

K vypracování mé práce použiji metodu popisnou, přičemž se z části zaměřím na charakteristiku některých pojmových znaků a prvků. Využiji také metodu komparační ve spojitosti s naším současným právním systémem a také ke srovnání jednotlivých právních

¹ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s 34-36.

² KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, 1488 s., COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, 160 s., HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. *Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. Trestní právo* [online databáze], 2013, č. 1 [cit. 1. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

analýz. Pomocí komparace také porovnám systém České republiky a Francie. Systém Francie se v mnoha ohledech liší, proto se analýzou pokusím zhodnotit, jak tuto problematiku řeší francouzská právní úprava, v čem se liší od tuzemské úpravy, a popřípadě možnost aplikace do českého právního prostředí. Zejména však budu pracovat s metodou syntézy, neboť se v práci budou objevovat mé pohledy a názory na věc, jelikož daná problematika není zatím v našem právním systému uspokojivě vyřešena a nepanuje u ní jednotný pohled na trestněprávní odpovědnost sportovců.

První kapitulu své diplomové práce věnuji vymezení stěžejních pojmů, se kterými budu pracovat. Jedná se především o vymezení definice sportu, a jeho vztahu k trestní odpovědnosti. Zároveň popíši jednotlivé přístupy k právní odpovědnosti sportovců. Také se budu zabývat sportovní legislativou, zejména vztahu sportovních pravidel a obecných norem a jejich sankčních mechanismů. Podívám se i na roli samotných sportovních pravidel pro trestní odpovědnost sportovců.

V následující kapitole se zaměřím na samotnou podstatu trestného činu jako takového. Důležité bude zejména zodpovědět otázku subjektivní stránky trestného činu, budu tedy zkoumat, za jaké formy zavinění by bylo možné shledat sportovce odpovědnými. Zabývat se však budu i vyloučením odpovědnosti sportovců, především okolnostmi vylučující protiprávnost a jejich použitelností v souvislosti se sportovní činností. Také budu psát o subsidiaritě trestní represe, jestli ji můžeme jakožto hmotněprávní korektiv použít při posuzování odpovědnosti sportovců za způsobená zranění.

Dále se budu věnovat rozhodovací praxi tuzemských soudů a jejich přístupem k posuzování sportovních úrazů.

Následně se podívám na trestněprávní odpovědnost sportovců ve Francii, jak se s danou problematikou vypořádává a jak ji řeší tamější soudnictví. Francouzská úprava má v tomhle ohledu mnohem hlubší kořeny a její zkoumání by mohlo naznačit, jakým směrem by se mohli zákonodárce a soudy v České republice ubírat.

1.1 Hypotéza a výzkumné otázky

Česká právní úprava je pro posuzování sportovních úrazů nedostatečná. Za cíl své práce si kladu stanovení nebo alespoň přiblížení hranic mezi úrazy, které jsou součástí běžné sportovní činnosti, a tudíž nepostižitelné trestním právem a úrazy, na které se trestněprávní normy budou aplikovat v souvislosti se srovnáním s francouzskou právní úpravou.

V souvislosti s touto hypotézou budu hledat odpověď na několik výzkumných otázek:

1. Jaké místo zaujímá sport ve společnosti a je třeba ho právně regulovat?

2. Jaký je vztah mezi sportovními a právními předpisy? Jsou disciplinární postihy pro sportovce dostatečnou sankcí za sportovní úrazy?
3. Jaké předpoklady musí být splněny, aby byl sportovec odpovědný za sportovní úraz? Lze na sportovní úrazy aplikovat některou z okolností vylučující protiprávnost?
4. Jak na problematiku sportovních úrazů nahlíží judikatura?
5. Jak na trestněprávní problematiku sportovců nahlíží francouzská právní úprava a judikatura? Můžeme v ní nalézt inspiraci pro náš právní systém?

2 Sport a právo ve společnosti

2.1 Definice sportu a sportovce

Sport jako takový se vyvinul až s příchodem 18. až 19. století.³ Slovo sport vzniklo zúžením archaismu francouzského slova desport či disport. Význam slova znamená především „zábavu“ či „uvolnění“.⁴ Nicméně je nutné podotknout, že k pojmu „sport“ nepanuje jednotný názor k vymezení jeho podstaty. J. Kubíček ve své monografii upozorňuje, že definice se liší podle oboru, který se o definici pokouší s přihlédnutím na záměr, kterému má definice sloužit.⁵

Definici sportu na našem území přinesl zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, jenž vymezuje sport v § 2 odst. 1 takto: „*Sportem je pro účely tohoto zákona každá forma tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.*“ Zákon tuto definici přejal z Evropské charty sportu⁶, což ukazuje vliv mezinárodních dokumentů na činnost tvorby legislativy zákonodárce.

Důležité je také vymezení pojmu samotného sportovce. Byť zákon o podpoře sportu definuje pojem sport, komplexní definici sportovce v tomto zákoně ani v dalších základních normách nenajdeme. Definice sportovce je přitom naprosto zásadní nejen v případě trestněprávní odpovědnosti sportovců, ale i otázek pracovněprávních, živnostenských a zdravotního pojištění. Pro účely trestního práva by definice napomohla k jistějšímu hodnocení v případech sportovních úrazů, jestli lze za sportovce považovat profesionálního sportovce, amatéra či osobu, která si jde na hřiště zaházet na koš. Takové rozdělení by představovalo v jednotlivých sportech různou míru rizika vzniku zranění, což by soudům napomohlo k hodnocení jednotlivých případů. U profesionálních sportovců lze předpokládat vyšší riziko vzniku zranění než v amatérské soutěži. V případě volnočasového zaházení na koš bude takové riziko minimální, jelikož se toliko o volnočasovou aktivitu.

Při vymezení osoby sportovce lze vyjít z rozdělení podle Kubíčka.⁷ Ten dělí osobu sportovce do tří kategorií. Do první kategorie řadí profesionály v individuálních i kolektivních

³ CHOUTKA, Miroslav. *Teorie sportu*. Praha: Univerzita Karlova, 1988, s. 15.

⁴ ALBIGES, Christophe a kol. *Responsabilité et sport*. Lexis Nexis/Litec, 2007, s. 2., srov. HARPER, Douglas. *sport / Origin and meaning of sport by Online Etymology Dictionary* [online], etymonline.com, 1. ledna 2001 [cit. 1. srpna 2021]. Dostupné z: https://www.etymonline.com/word/sport#etymonline_v_24403.

⁵ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 13.

⁶ MŠMT ČR. *Evropská charta sportu* [online]. msmt.cz, 19. února 2002 [cit. 19. července 2021]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>.

⁷ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 99.

sportech, kteří provozují sport na té nejvyšší úrovni za úplatu. Jejich režim je plně podřízen tréninku a soutěžím. Do druhé kategorie spadají výkonnostní sportovci, kteří se účastní sportovní činnosti ve volném čase až po svém občanském povolání. Také jsou členy sportovních svazů organizující soutěže a pobírají odměny různé výše a druhu. Třetí kategorií tvoří amatéři, kteří se sportu věnují ve svém osobním volnu a nepobírají odměnu.

Do budoucna shledávám žádoucím, aby zákonodárce definici sportovce zakomponoval do zákonných norem k předejití terminologickým neshodám. Ideální by bylo přijetí sportovního zákoníku, který by upravoval postavení sportovních svazů a sportovců a řešil jejich postavení s ohledem na jednotlivá právní odvětví. V blízké budoucnosti se však taková možnost jeví v českém právním řádu jako nepravděpodobná. Lze si však představit zřízení takové definice cestou dílčích novelizací v jednotlivých zákonech.

2.2 Právo a sport dnes

Pro správné uchopení problematiky vztahu práva a sportu musíme nejprve pochopit jejich vzájemný vztah. Sport se může zdát jako samostatná oblast, nicméně je pro něj stěžejní, aby byl v souladu s obecními právními předpisy. Právo samo o sobě tvoří široký systém, ve kterém sport tvoří jen část oblasti. V případě změny obecných právních předpisů, které se díky změně dostanou do rozporu s předpisy upravující sportovní činnost, měly by tyto sportovní pravidla přijmout opatření k odstranění tohoto problému. Historicky se vymezyly tři základní teorie pro posouzení trestněprávní odpovědnost ve sportu. Mezi tyto teorie patří teorie absolutní sportovní imunity, teorie rigidního uplatňování právního řádu a modifikovaná teorie.⁸

2.2.1 Teorie absolutní sportovní imunity

Teorie absolutní sportovní imunity vychází z názoru, že sport je natolik samostatná oblast práva, že nepodléhá právu obecně závaznému. J. Prusák hovoří a působnosti obecného práva všude kromě hřišť a stadionů.⁹ Teorie pokládá sportovní právo za natolik autonomní, že jedině ono samo může regulovat pravidla a zároveň pomocí svých orgánů vynucovat jejich dodržování. Jen tyto autoritativní orgány dovedou efektivně reagovat na porušení pravidel a jsou schopny ukládat adekvátní sankce. Orgány činné v trestním řízení jsou vyloučeny k jakýmkoliv zásahům do sportovního práva.¹⁰

⁸ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 12.

⁹ PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo*. Bratislava: Šport, slovenské tělovýchovné vydavateľstvo, 1984, s. 10.

¹⁰ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 14.

Tahle teorie nemůže v dnešním sportovním životě obstát. V případě uplatnění této teorie by se ze sportovních ploch stala místa, kde by se trestněprávní předpisy nemohly uplatnit, což by mělo vliv na vzrůstající agresivitu na hrací ploše. Sportovci by v tomto případě nebyli ani odpovědní za způsobené zranění, která se vymykají pravidlům, ale i samé podstatě sportu. Disciplinární orgány mnohdy ani nemají efektivní prostředky či sankce k trestání obzvláště těžkých prohřešků či způsobení brutálních faulů.¹¹ Řešení by mohlo být svěřením soudní pravomoci sportovním orgánům, nicméně takový přenos kompetencí si lze v našich poměrech jen těžko představit, jelikož by o právu rozhodovaly soukromoprávní subjekty.

Další problém nacházím ve způsobu vyloučení působnosti trestních předpisů. Byla by aplikace vyloučena na základě místní působnosti trestních předpisů, tedy vymezením hřišť či hracích ploch nebo na základě osobní působnosti na základě vymezení osoby sportovce, popřípadě jejich kombinací? Takové vymezení sebou nese výkladové problémy, které se s ohledem na dnešní všudypřítomnost sportu jeví jako neřešitelné.

Trestněprávní odpovědnost tak funguje i jako jakýsi preventivní „strašák“ pro sportovce, že i v případě způsobení brutálního zranění či chování mohou mimo disciplinárního řízení zahájit řízení i orgány činné v trestním řízení. Tím trestní právo plní svou preventivní funkci v rámci působení generální prevence.¹² Trestní orgány se tak stávají strážcem a vymezují hranice únosnosti během sportovní činnosti.

2.2.2 Teorie rigidního uplatňování

Základem teorie tvoří trestněprávní odpovědnosti, která se vztahuje i na oblast sportu stejným způsobem, jako na ostatní společenské činnosti. V tomto případě není brána žádná míra tolerance ani zohlednění rizika zranění pro sportovní činnost, ale bude se vycházet jen z dikce zákona. V případě způsobeného zranění se bude postupovat dle obecně závazných právních předpisů, dochází tedy k uplatňování velmi striktního formalistického přístupu.¹³

I tato teorie je pro současné použití příliš extrémní. Díky uplatnění obecných předpisů by bylo u mnohých sportů (box, MMA, fotbal apod.) téměř nereálné jejich provozování, či by docházelo až k příliš přísnému trestání ze strany trestních orgánů. Tím by docházelo k rozkolu

¹¹ Jako příklad lze uvést zranění z Premier league, kdy hráč Roy Keane úmyslně způsobil svému protihráči Alf-Ing Haalandovi těžké zranění kolene. Haaland se po tomto zákroku nedokázal vrátit zpět a ukončil kariéru. Keane ve své autobiografii přiznal, že chtěl Haalanda zranit, jelikož si s ním chtěl vyřídit účty a svého jednání nelituje. DOYLE, Mark. *Mythbuster: Did Roy Keane end Alf-Inge Haaland's career?* [online]. goal.com, 4. dubna 2020 [cit. 22. května 2021]. Dostupné z: <https://www.goal.com/en-ie/news/mythbuster-did-roy-keane-end-alf-inge-haalands-career/fmtobupz9vw21v73ve7ruztcn>.

¹² PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 3.

¹³ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 14.

se zásadou subsidiarity trestní represe. Problém tkví také v tom, že i při vymezení pravidel a zachování – byť i maximální míry – bezpečnosti neznamena, že nemůže dojít k úrazu. Stejně tak je třeba rozlišovat jednotlivé vedlejší okolnosti a faktory případu. Se stejným přístupem přichází i M. Králík, které takové mechanické uplatňování právních předpisů považuje za nevhodné.¹⁴ K zajímavému závěru dochází S. Sádkovský, podle kterého je teorie rigidního uplatňování nereálná z pohledu kontroly orgánů činných v trestním řízení. Jeho statistiky ukazují, že četnost soutěžních zápasů se zraněním způsobené hráči je jednoduše tolik, že objektivně neexistuje možnost přezkoumání všech případů zranění.¹⁵ To by se projevilo zejména v nabourání podstaty zásady legality, která ukládá povinnost státnímu zástupci stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozví.

2.2.3 Modifikovaná teorie trestní odpovědnosti

Tahle teorie představuje jakýsi kompromis mezi dvěma výše zmíněnými teoriemi. K určování trestní odpovědnosti v téhle teorii pomáhá celá řada modifikací záviselých na základě ustálených koncepcí státu, jejich právních teorií, konstantní judikatury, společenského vývoje a dalších faktorů, které mohou ovlivnit právní odpovědnost sportovců.¹⁶ Na prohřešky proti pravidlům tak mohou reagovat sudí během sportovní činnosti či disciplinární orgány. Zároveň se však ponechává prostor pro orgány činné v trestním řízení v případech, kdy by sportovní orgány nedokázaly adekvátně posoudit situaci.

Modifikovaná teorie nevyklučuje trestní odpovědnost sportovce, avšak definuje nástroje, dle kterých se případná trestní odpovědnost sportovců bude posuzovat. Tím vytváří dodatečné podmínky, bez jejichž splnění nelze shledat sportovce trestně odpovědným. Z povahy předchozích definic a požadavků dnešní doby reprezentuje modifikovaná teorie nejvhodnější způsob posuzování trestní odpovědnosti a budu z ní vycházet v této práci. Problém této teorie však tkví v tom, v jakých případech a v jaké míře je možný zásah trestního práva do oblasti sportu? Tato otázka je ostatně předmětem výzkumu i mé práce.

¹⁴ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 124.

¹⁵ SÁDKOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010, s. 39-41.

¹⁶ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 15.

2.3 Role sportovní legislativy

Zvyšující se význam a popularita sportu vedla k rostoucímu zájmu a úpravě právních aspektů sportovních činností. V těchto případech můžeme hovořit o uplatnění sportovní legislativy. Někteří autoři přichází s dvojím pojetím sportovní legislativy. Tu můžeme chápat jako sportovní legislativu v užším nebo širším smyslu.¹⁷ Sportovní legislativa v užším slova smyslu cílí výhradně na oblast sportu. Typicky tak můžeme hovořit například o pravidlech fotbalu (počet hráčů, rozměry hřiště, délka hracího času apod.). Naproti tomu normy sportovní legislativy v širším smyslu se užívají v oblasti sportu pravidelně, aniž by se měly zaměřovat výhradně do oblasti sportu (občanský zákoník). V takových případech hovoříme o nepřímém působení na sportovní činnost.

Česká republika se řadí k nekonstitučnímu pojetí sportu. Zmínku o sportu nenajdeme v Ústavě České republiky (dále jen „Ústava“)¹⁸ ani v Listině základních práv a svobod (dále jen „Listina“)¹⁹. Právo ke sportu se odvíjí od práva sdružovat se, které je zakotveno v čl. 20 Listiny. V právním řádu také nenajdeme mnoho právních norem, které by upravovaly sport nebo sportovní činnost. Ze zákonů lze zmínit především zákon o podpoře sportu²⁰ a zákon o ochraně olympijských symbolik²¹. Komplexnější úprava sportu však v českém právním řádu chybí. To podle H. Jurky působí jako brzda v tuzemském sportu a vede ke ztrátě konkurenceschopnosti na mezinárodní úrovni.²² Zároveň taková absence úpravy ústí v nejistotu profesionálních sportovců vstupujících do sportovních vztahů a různou míru propracovanosti a organizovanosti sportovních předpisů v jednotlivých sportovních odvětvích.

Téma práce cílí na trestněprávní odpovědnost sportovců. Pokud se tedy zaměříme na trestněprávní předpisy na území České republiky, zjistíme, že v nich nenajdeme žádnou speciální právní úpravu, která by se zaměřovala na kriminalizaci sportovní činnosti. V tomto ohledu lze zpozorovat rozdíl od jiných států, které problematiku trestní odpovědnosti ve sportu v menší či větší míře upravují v trestních předpisech.²³ Zahraniční legislativa přistupuje k otázkám odpovědnosti sportovců v zásadě ve třech liniích:

¹⁷ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo* [online databáze], 2013, č. 1 [cit. 1. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

¹⁸ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹⁹ Ústavní zákon č. 2/1992 Sb., Listina základních práv a svobod.

²⁰ Zákon č. 115/2001 Sb., zákon o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ Zákon č. 60/2000 Sb., zákon o ochraně olympijských symbolik, ve znění pozdějších předpisů.

²² JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 4.

²³ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 17.

1. Vytvoření speciálních skutkových podstat v trestních kodexech, které přímo míří na právní posouzení sportovních úrazů. Tento přístup jsme mohli zaznamenat v trestních předpisech Kuby či Ekvádoru. Podobnou snahu iniciovat vytvoření skutkových podstat pro účely sportu jsme mohli spatřit na Slovensku, taková snaha se však setkala se značnou kritikou.²⁴

2. Zavedením zákazů určitých sportovních disciplín. Typicky se v minulosti jednalo o bojové sporty, především box.

3. Užití obecných právních institutů, jež jsou doktrínou a judikaturou aplikovány i do sportovního prostředí.²⁵ S tímto přístupem se ztotožňuje i náš právní řád.

2.3.1 Vztah právní odpovědnosti a disciplinární odpovědnosti

V soudobé literatuře můžeme vycházet ze dvou hlavních koncepcí při tvorbě sportovní legislativy.²⁶ První koncepce přijímá právní úpravu, která nahrazuje sportovní normy. Jsou tedy stanovena závazná pravidla chování pro konkrétní sportovní činnost. Druhá koncepce naopak počítá s regulací chování během sportovní činnosti způsobem přijímání sportovních pravidel, které toliko upravují a konkretizují obecnou právní úpravu.²⁷ První linie tvorby sportovní legislativy se nebude uplatňovat příliš často. Došlo by k přílišné produkci zákonů, zároveň by byla otázka, zda by se zákonodárce dokázal popasovat s četností sportovních činností a vystižením její podstaty tak, aby právní úpravou negativně nezasáhl do podstaty samotného sportu.

Druhá koncepce se jeví jako přístupnější. Právní úprava vymezí mantinely chování a standardy, které jsou obecně závazné. Konkrétní pravidla chování poté stanoví příslušné sportovní orgány, které sice nejsou obecně závazné, nicméně upravují chování charakteristické pro danou sportovní činnost. Tento stav můžeme označit jako provázání sportovní legislativy a právních předpisů.²⁸

Provázání můžeme spatřit i při zaměření se na vztah disciplinárního orgánu s orgány činnými v trestním řízení. V případě, že dojde k porušení pravidel chování, zabývá se tímto porušením disciplinární orgán. Ten v rámci své pravomoci disponuje sankčními prostředky

²⁴ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1335-1351.

²⁵ KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikatorní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue* [online databáze], 2006, č. 8 [cit 2. července 2021]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](http://databaze.beck-online.cz).

²⁶ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 11.

²⁷ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 18.

²⁸ Tamtéž.

(např. zákaz činnosti či napomenutí). Jestliže chování sportovce bude vykazovat znaky trestného činu a potrestání disciplinárním orgánem se bude jevit jako nedostatečné, lze podat podnět příslušným státním orgánům.²⁹ Ty slouží až jako prostředek „ultima ratio“ pro posuzování nejzávažnějších porušování chráněných společenských zájmů a hodnot.

V předchozí kapitole jsem vymezil jako nejvhodnější užití modifikované teorie trestní odpovědnosti. Prostředky trestního práva se uplatňují jako *ultima ratio*, a to vzhledem k fragmentární povaze trestního práva, kdy se tyto prostředky užijí výhradně při ochraně společensky nejhodnotnějších zájmů. V této souvislosti hovoříme o uplatnění zásady subsidiarity trestní represe. Trestněprávní odpovědnost pachatele (a tedy i sportovce) za protiprávní čin a důsledky z ní vyplývající je možno uplatňovat pouze v případech společensky škodlivých, v nichž nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Trestní kolegium Nejvyššího soudu České republiky v souvislosti s tím dodává, že „*trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné.*“³⁰ V případě způsobení sportovního úrazu by měly být aplikovány mechanismy disciplinárních orgánů, popřípadě užití jiných nástrojů občanského či správního práva. Trestní právo bude suplovat sekundární roli³¹ a bude se vztahovat až na případy zjevných excesů či krajně nežádoucích a protiprávních jednání, které nebude možné efektivně postihnout právními mechanismy jiných právních odvětví.

2.3.2 Postavení sportovních pravidel na posouzení trestní odpovědnosti

Sportovní pravidla tvoří základ pro fungování každého sportu. Takové normy přispívají k žádoucímu chování během sportovní činnosti. Sportovní orgány zároveň disponují prostředky pro jejich dodržování. Pod tyto normy můžeme podřadit i ty normy, jejichž účel je chránit život a zdraví sportovců. Sportovní pravidla můžeme podle J. a P. Hrušky rozdělit do dvou větví.³² První větev definuje postavení organizací v oblasti sportu, právní postavení sportovců a organizační řády. Druhá větev upravuje tzv. technické normy, které tvoří například pravidla konkrétní sportovní aktivity, rozměry hřiště či počet hráčů.

Sportovní pravidla tvoří poměrně samostatný systém závazných norem chování pro dané odvětví sportu. Upravují však pouze malou část společenských vztahů sportovních subjektů,

²⁹ § 59 zákona č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012 (č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

³¹ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 151.

³² HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo* [online databáze], 2013, č. 1 [cit. 1. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

s nimiž na různé bázi vyslovili souhlas a zavázali se je dodržovat.³³ Nelze tedy hovořit o obecné závaznosti jako v případě právních předpisů. Pravomoci k vymáhání sportovních pravidel jsou svěřeny do rukou disciplinárních orgánů (disciplinární komise, kárné komise apod.). Tento postih doplňují předpisy občanského, správního a trestního práva.

V případě posuzování trestní odpovědnosti je nutno vyřešit otázku, jakou roli bude hrát předpoklad dodržení či porušení sportovních pravidel. Zejména v zahraniční literatuře jsme se mohli v minulosti setkat s obligatorním a mnohdy i jediným předpokladem pro posouzení trestní odpovědnosti.³⁴ Byť se jedná o důležitý ukazatel pro nastoupení trestní odpovědnosti, nemůže se dle mého názoru jednat o obligatorní předpoklad. Jestliže dojde k prokázání, že jsou naplněny znaky trestného činu, ale nedojde-li k porušení sportovních pravidel, nebude to tvořit překážku k trestní odpovědnosti sportovce. De lege lata nemohou trestní soudy přebírat rozhodnutí sportovních orgánů, toto by vyžadovalo změnu právní úpravy v oblasti prejudiciálních otázek.

Nejčastěji zastoupeným případem při posuzování trestní odpovědnosti bude situace, kdy dojde k porušení trestních předpisů i sportovních pravidel. Může se však vyskytnout situace, kdy k porušení pravidel nedojde, zejména pokud sportovní pravidla takové případy neupravují nebo na ně nepamatují. To může nastat hned v několika případech. Pravidla bývávají přijímána ve srovnání s legislativním procesem ve zjednodušeném modelu. Tím se zvyšuje šance vzniku mezer v pravidlech. Na další problém upozorňuje ve svém článku J. Dvořák, který poukazuje na odlišnou podrobnost sportovních pravidel. Především poukazuje na stručnost některých mladších bojových sportovních odvětví (MMA), která by naopak – jakožto bojové sporty s vysokým rizikem zranění – měla patřit k těm nejpropracovanějším.³⁵ Na podobný problém naráží i S. Sádkovský, který poukazuje na terminologické nesrovnalosti mezi sportovními pravidly a právními předpisy.³⁶ Ze své zkušenosti také musím zmínit případy, kdy sportovci ovládají dovednost způsobit zranění v rozporu s pravidly, ale který je nezaregistrovatelný rozhodčím či dokonce způsobem souladným s pravidly.

S ohledem na výše zmíněné důvody jsem zastáncem názoru, že porušení sportovních pravidel by neměla být obligatorní podmínkou k nastoupení trestní odpovědnosti za sportovní úrazy. Bude se jednat o podstatné, byť pomocné kritérium. Jestliže dojde k prokázání, že jsou

³³ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 37.

³⁴ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 121-125.

³⁵ DVOŘÁK, Jan. Pravidla smíšených bojových umění (MMA) a jejich význam pro trestní právo. *Trestní právo* [online databáze], 2020, č. 2 [cit. 5. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

³⁶ SÁDKOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010, s. 54-56.

naplněny znaky trestného činu, ale nedojde-li k porušení sportovních pravidel, nebude to tvořit překážku k trestní odpovědnosti sportovce.

3 Trestněprávní odpovědnost sportovců

Trestní předpisy chrání ty nejhodnotnější zájmy společnosti, zároveň však v případě porušení pravidel nastupují ty nejpřísnější sankce. Trestněprávní nauka i judikatura se problematikou trestní odpovědnosti sportovců věnovala spíše okrajově, nicméně v posledních letech lze registrovat zvýšený zájem odborné i laické veřejnosti o tohle téma.

Posuzování sportovních úrazů z pohledu trestních předpisů činí obecně složitý problém, na který neexistuje všeobecný jednotný názor.³⁷ Záležitost v sobě obsahuje mnoho faktorů a okolností (kulturní, sportovně-právní teorie, ustálená judikatura apod.)³⁸, které se musí při posuzování za sportovní úrazy brát v úvahu. Oblast sportu zahrnuje celou škálu různorodých sportů, které s sebou nesou různě vysokou pravděpodobnost rizika vzniku zranění. Nelehká úloha stojí před orgány činnými v trestním řízení, které musí všechny individuální okolnosti případu a další podstatné faktory vzít v úvahu.

3.1 Předpoklady k nastoupení trestní odpovědnosti

V této části se budu zabývat případy, kdy lze přistoupit k trestní odpovědnosti sportovců. Má práce cílí na posuzování trestní odpovědnosti za úrazy mezi sportovci. Samotné uchopení problému činí značné obtíže nejen trestní nauce, ale i judikatuře

Aby se dalo uvažovat o trestní odpovědnosti sportovce, muselo by dojít ke spáchání trestného činu. Trestní zákoník definuje trestný čin jako: „*Protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“ Z této definice vyplývá, že pro naplnění trestného činu musí chování sportovce vykazovat jednání, které je protiprávní, splňuje obecné znaky uvedené v zákoně a typové znaky trestního činu.

Při prokazování trestného činu sportovců za sportovní úrazy bude nejproblematictější prokázání subjektivní stránky trestného činu. Ta v sobě zahrnuje souhrn znaků, který určuje psychický stav pachatele k trestnému činu. Subjektivní stránka obsahuje pouze jeden obligatorní znak, kterým je zavinění formou úmyslu nebo nedbalosti. Posouzení takového psychického vztahu sportovců ke způsobeným úrazům bude otázkou mimořádně významná, avšak také složitá. O to víc činí otázka zavinění problém, jelikož nepanuje obecná shoda o tom, jaké formy by u sportovců měly podléhat trestní odpovědnosti.

³⁷ JAMES, Mark. In: GARDINER, Simon a kol. *Sports law*. 3. vydání. United Kingdom: Cavendish, 2006, s. 591-592.

³⁸ KRÁLÍK, Michal. *Právní odpovědnost za sportovní úrazy* [online]. *pravnicaradce.ihned.cz*, 14. února 2007 [cit. 10. července 2021]. Dostupné z: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-20421910-pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy>.

Trestní právo v České republice diferencuje zavinění na úmysl a nedbalost. Tyto dvě formy se dále dělí na úmysl přímý a nepřímý. V případě nedbalosti hovoříme o nedbalosti vědomé a nevědomé.

Podstata přímého úmyslu tkví v tom, že pachatel věděl, že způsobem uvedeným v trestním zákoně poruší nebo ohrozí nebo alespoň může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, a chtěl takové porušení nebo ohrožení způsobit.³⁹ V oblasti sportovních úrazů bude k takovým případům docházet jen zřídka. Příkladem může být úmyslné ublížení na zdraví jinému sportovci mimo hru v nepřerušené hře, nicméně takový úmysl bude velmi těžké prokázat.

Úmysl nepřímý nastupuje v případech, kdy pachatel věděl, že svým způsobem může způsobit porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.⁴⁰ Na rozdíl od přímého úmyslu, k nepřímému úmyslu bude v souvislosti se sportovními úrazy docházet častěji. To se odvíjí především v lehčím prokazování, kdy u nepřímého úmyslu stačí dokázat pouze srozumění. Takové úrazy se budou týkat excesivního jednání či hrubého vybočení z pravidel, které nemá spojitost s povahou sportu.

Nejčastěji dochází ke sportovním úrazům v důsledku vědomé nedbalosti. Základ této formy zavinění spočívá v tom, že pachatel věděl, že může ohrozit nebo porušit zájem chráněný trestním zákonem, ale bez přiměřeného důvodu spoléhal na to, že takové ohrožení nebo porušení nezpůsobí.⁴¹ Většina sportovní činností není primárně založena na kontaktu mezi sportovci či cílem není do takového kontaktu přijít, proto v případě sportovních úrazů budeme hovořit především v souvislosti se zaviněním z nedbalosti. Bude se tedy jednat o případy zavinění, kdy sportovec překročí míru opatrnosti, ke které byl s ohledem na okolnosti, povahu sportu a sportovní pravidla povinen a ve spojení se svou osobou schopen.⁴² Ta se bude odvíjet zejména od povahy jednotlivých sportů, kdy míra opatrnosti se bude lišit u bezkontaktních a kontaktních sportů či zda se jedná o profesionální nebo amatérskou sportovní činnost.

Nevědomá nedbalost přichází v úvahu, kdy pachatel nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ačkoliv o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl. Bude se jednat o případy, kdy sportovec měl možnost a

³⁹ JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání, Praha: Leges, 2017, s. 229.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ JELÍNEK, Jiří. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. vydání, Praha: Leges, 2017, s. 232.

⁴² PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu.* Praha: Leges, 2014, s. 75.

povinnost současně předvídat následek tkvící v porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákoníkem.⁴³

Za splnění těchto předpokladů bude možné dovodit trestní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy. S ohledem na zaměření mé práce však bude přicházet v úvahu naplnění skutkové podstaty trestných činů zejména proti životu a zdraví v hlavě I. Zařazením činů do této hlavy hovoří o tom, že život a zdraví patří k těm nejhodnotnějším právním statkům, které trestní předpisy chrání. Výše jsem nastínil, že disciplinární orgány nemohou efektivně ukládat sankce proti porušení takových zájmů a je tedy nutná ingerence trestního práva za sportovní úrazy. S ohledem na jednotlivé skutkové podstaty sdílím názor s J. Pinkavou, který přichází s výčtem trestných činů, které budou připadat v úvahu u sportovních úrazů. Jedná se především o usmrcení z nedbalosti dle § 143, těžké ublížení na zdraví dle § 145, ublížení na zdraví dle § 146, ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky dle § 146a, těžké ublížení na zdraví a ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 147 a § 148 a rvačka dle § 158 trestního zákoníku.⁴⁴

3.2 Teorie vyloučení trestní odpovědnosti sportovců

Otázkami způsobením úrazů během sportovní činnosti a jejich následným právním posouzením vyvolalo konstantní zájem v mnoha zemích. To ústilo k tvorbě celých monografií zabývajících se rozličnými teoriemi, které tvoří důležitý teoretický podklad pro posuzování odpovědnosti sportovců.⁴⁵ Na rozdíl od zahraničních zemí, česká věda dlouho tuto teoretickou oblast opomíjela. Tento nedostatek se negativně odráží v judikatuře soudů, které nemohou čerpat z dostatečných teoretických podkladů. Až v posledních letech – především díky neúnavné tvorbě Michala Králíka – se dostává tomuto tématu zvýšené pozornosti ze strany české právní vědy. S ohledem na rozsah práce v této podkapitole vymezím jen několik základních teorií, které se na našem území zmiňují nejvíce.

3.2.1 Teorie účelu

Tato teorie přisuzuje sportu významné postavení coby prospěšné společenské činnosti, která přispívá k mravnímu, výchovnému a zdravotnímu rozvoji. Z tohoto důvodu teorie považuje za nutné akceptovat a tolerovat nechtěné sportovní úrazy. V takových případech by mohla být trestní odpovědnost vyloučena. Nutno ovšem dodat, že teorie počítá s dodržением

⁴³ PROVAZNÍK, Jan. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 236.

⁴⁴ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 77-80.

⁴⁵ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinární úvod do problematiky). *Trestní právo*, 2006, roč. 11, č. 7-8, s. 65.

sportovních pravidel, právních předpisů či fair play, jinak by nebyl dán důvod k neuplatnění právní odpovědnosti.⁴⁶ Jinými slovy dochází k vyvažování postavením sportu jakožto prospěšné činnosti a sportovních úrazů jako možného negativního důsledku.

Účel je dovozen ze skutečnosti, že stát provozování sportovních činností nezakazuje, čímž tato teorie odkazuje na čl. 2 bod 3 Listiny: „Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“⁴⁷ Tím stát respektuje pozitivního cíle, který je dosahován sportovní činností.

I v našem prostředí najdeme zastánce této koncepce.⁴⁸ Ti zmiňují podobnost s krajní nouzí, u které také dochází k proporcionálnímu poměřování dvou zájmů. Zároveň ovšem zdůrazňují, že případná beztrestnost by se nevztahovala na úmyslně způsobená zranění či v důsledku excesů. V takových případech se jeví ingerence trestního práva jako nutná. Odpůrci této teorie nejčastěji argumentují tím, že její uplatnění nevyplývá z právních předpisů. Právní řády jí neupravují jako okolnost vylučující protiprávnost, nýbrž ji považují za zvyklost. Dále poukazují na přílišnou vágnost pojmu „účel“. Především zmiňují problém, jaký konkrétní účel sledovaný sportem by měl založit beztrestnost a jakým způsobem ho vyjádřit.⁴⁹ Pochybnosti o podstatě účelu by tedy bylo nutné odstranit metodou nalézání účelu⁵⁰, která by vymezila hranice beztrestnosti.

3.2.2 Teorie sportovního rizika

Základ této teorie staví na tom, že s provozováním sportovních činností souvisí i určitá pravděpodobnost rizika vzniku úrazu. Sportovci si jsou účastí ve hře vědomi určité míry rizika způsobení zranění jiným sportovcem. Pakliže dojde ke vzniku zranění, sportovec, který zranění způsobil, nebude trestně odpovědný za následek způsobený při hře.⁵¹ Nicméně pokládám za nutné v případě aplikace této teorie vymezit hranice sportovního rizika a excesu. Vzhledem k diverzitě sportu bude muset být tato hranice flexibilní, zejména v případě bojových sportů v porovnání s jinými sportovními odvětvími bude pravděpodobnost vzniku zranění mnohem vyšší.

⁴⁶ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 69.

⁴⁷ Ústavní zákon č. 2/1992 Sb., Listina základních práv a svobod.

⁴⁸ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo* [online databáze], 2013, č. 1 [cit. 1. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

⁴⁹ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 99.

⁵⁰ MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 161-164.

⁵¹ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo* [online databáze], 2013, č. 1 [cit. 6. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Popularitu této teorie dokazují i legislativní snahy v Polsku o zabudování sportovního rizika jako výslovnou okolnost vylučující protiprávnost.⁵² Na našem území se k vytvoření sportovního rizika jako okolnosti vylučující protiprávnost kladně postavil J. Pinkava.⁵³ Jiní autoři naopak polemizují nad podřazením sportovního rizika pod již vytvořenou okolnost vylučující protiprávnost – přípustného rizika.⁵⁴

Tato teorie by mohla sloužit jako ideální podklad pro vytvoření samostatné okolnosti vylučující protiprávnost, která by vyplnila vakuum nejistoty odpovědnosti za sportovní úrazy. Nicméně dle mého mínění se ukotvení sportovního rizika jako okolnosti vylučující protiprávnost jen tak nedočkáme. Sdílím názor s M. Králíkem, podle něhož teorie není stále dostatečně podrobně rozpracována.⁵⁵ Přitom vytvoření dostatečného teoretického základu považuji za nezbytný předpoklad pro následnou legislativní a soudní praxi. Bez ní nemají tyto dvě oblasti z čeho čerpat. Ovšem podle mého pohledu ani pouhé vytvoření samotné nové okolnosti vylučující protiprávnost nevyřeší pochybnosti trestní odpovědnosti za sportovní úrazy. Řešení tohoto problému s sebou nese více faktorů, kterými se budu zabývat v následujících kapitolách své práce.

3.2.3 Teorie souhlasu poškozeného

Uvedenou teorii můžeme označit jako jednu z nejvíce citovaných. Základ této teorie spočívá z předpokladu, že sportovec s účastí ve sportovní činnosti dává současně souhlas možným způsobením úrazu. S účastí ve hře dává sportovec najevo, že je srozuměn a souhlasí s případnými negativními následky.⁵⁶

Naproti tomu však bývá oponováno, že vědomost o možném riziku zranění nelze nahradit souhlasem k zásahům do tělesné integrity.⁵⁷ Diskuze se také vede k samotnému konkludentnímu souhlasu a co všechno může být jeho obsahem. S jedním myšlenkovým proudem přichází ve svém článku V. Klapal. Ten vnímá souhlas poškozeného jako svolení jen k takovým úkonům soupeře, které vytváří pouze riziko nebezpečí pro zdraví či život.⁵⁸

⁵² KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 99.

⁵³ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 66.

⁵⁴ srov. HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo* [online databáze], 2013, č. 1 [cit. 6. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz, VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem*. Praha: ANAG, 2011, s. 93.

⁵⁵ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 100.

⁵⁶ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinární úvod do problematiky). *Trestní právo*, 2006, roč. 11, č. 7-8, s. 67.

⁵⁷ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo* [online databáze], 2013, č. 1 [cit. 1. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

⁵⁸ KLAPAL, Vít. Svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost. *Trestněprávní revue*, 2005, roč. 4, č. 10, s. 259.

Část autorů zastává názor, že souhlas se bude primárně vztahovat na méně závažná zranění, která jsou běžná v daném odvětví sportu.⁵⁹ Tedy zranění, které si sportovec přivodí sám z důvodu své neopatrnosti či nešťastné náhody. Do této skupiny však podřadíme i zranění způsobená jiným sportovcem v mezích dané sportovní činnosti. Otázkou však zůstává, jestli pod souhlas poškozeného můžeme podřadit i způsobení závažnější újmy, případně způsobení újmy úmyslně. Takovou možnost většina autorů vylučuje.⁶⁰ S tímto myšlením se do určité míry ztotožňují, nicméně dle mého názoru je třeba nazírat na specifika a povahu každého sportovního odvětví. To se nejvíce odráží v úpolových sportech, kdy zcela běžně dochází k vážným zraněním, dokonce dochází i ke způsobení úmyslných zranění v rámci pravidel.⁶¹ V těchto případech je hranice souhlasu značně posunuta, zároveň by se dostávala do rozporu se zákonným ustanovením svolení poškozeného, který vylučuje udělení souhlasu k ublížení na zdraví či usmrcení.

3.3 Okolnosti vylučující protiprávnost

Okolnosti vylučující protiprávnost můžeme charakterizovat jako takové okolnosti, za nichž se pachatel činu jinak trestného zbavuje trestní odpovědnosti. To nastává v případech, kdy jednání naplňuje všechny formální znaky skutkové podstaty některého z trestných činů, avšak subjekt k takovému jednání přikročil důsledkem zvláštních okolností, které se vyznačují nikoli jako společensky škodlivé.⁶²

V kontextu odpovědnosti za sportovní úrazy nastává problém, že v trestních předpisech ani v právním řádu nenarazíme na žádnou speciální úpravu vyloučení trestní odpovědnosti za sportovní úrazy. Z toho musíme podrobit zkoumání již vytvořené okolnosti vylučující protiprávnost a jejich případnou aplikaci na problematiku sportovních úrazů. Z povahy věci budou připadat v úvahu nutná obrana, svolení poškozeného a přípustné riziko z výslovně uvedených. Dále z výslovně neupravených se budu zabývat použitelností okolností výkonu dovolené činnosti.

⁵⁹ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 65, srov. LUKÁŠOVÁ, Marcela. Institut svolení poškozeného a jeho uplatnění nejen v judikatuře. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2019, č. 3 [cit. 10. července 2021]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](http://databaze.beck-online.cz).

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Příkladem může být jedna z možností ukončení zápasu rozhodnutím v MMA tzv. submission. Ta obsahuje podkategorii tzv. technické submission. To nastává v případech, jestliže zápasník v rámci dovoleného jednání, ve snaze si podrobit soupeře, přivodí protivníkovi bezvědomí, zlomeninu či vykloubení kosti nebo kloubu. I tedy na způsobení zranění takového rozsahu, kdy protivník nemůže pokračovat, se hledí jako dovolené.

⁶² ŠČERBA, Filip, FRYŠTÁK, Marek. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 495.

3.3.1 Nutná obrana

O použití nutné obrany budeme uvažovat v případech, kdy vůči osobě přímo hrozí či trvá útok na zájem chráněný trestním zákonem, přičemž míra nutné obrany nesmí být zcela zjevně nepřiměřená.⁶³ Útokem rozumíme takové úmyslné protiprávní jednání člověka, které se vyznačuje škodlivostí pro společnost a nese znaky trestného činu, popřípadě přestupku či jiného deliktu.⁶⁴ Uvedená charakteristika napovídá, že užití nutné obrany do oblasti sportu bude možné pouze pro úzkou výšeč způsobených úrazů. Tuto okolnost nebude možné vztáhnout na případy nedbalostního způsobení zranění či k úrazům typickým objevující se v daném odvětví sportu. Aplikace nutné obrany se bude vztahovat hlavně na případy excesivního napadení v průběhu hry, které se zároveň vymyká standardní povaze dané sportovní činnosti.⁶⁵ Takový přístup považují za správný, neboť užití nutné obrany by se mělo omezit pouze na výjimečné případy zranění, a ne na úrazy vyplývající z běžné sportovní činnosti, i když se jedná o prohřešky proti pravidlům.

3.3.2 Svolení poškozeného

Svolením dotčeného subjektu se jinak neoprávněný zásah do chráněných práv stává dovoleným s ohledem na zájem, o kterém může dotčený subjekt neomezeně rozhodovat a jehož zájem není v rozporu se zájmy společnosti. Souhlas musí být udělen před zásahem nebo současně s ním a dále splňovat zákonná kritéria. Současně ustanovení stanovuje negativní podmínku užití, kdy – s výjimkou souhlasu k lékařským zákrokům – nelze svolení poškozeného užit v případech souhlasu k ublížení na zdraví či usmrcení.⁶⁶ Společenský zájem na ochraně právního statku života a zdraví tak převládá nad právem individuální osoby o tomto statku neomezeně rozhodovat.

Z již naznačené definice můžeme vyvodit hned několik problémů užití tohoto institutu do oblasti sportovních úrazů. V první řadě je nutné si položit otázku, zda s účastí ve sportovním klání sportovec dává současně konkludentní souhlas s možným vznikem zranění? V tomto ohledu se ztotožňují s názorovým proudem většiny autorů.⁶⁷ Ti spojují kvalifikovaný souhlas poškozeného s možným zraněním s dobrovolnou účastí ve sportovní činnosti.

⁶³ § 29 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁴ ŠČERBA, Filip, FRYŠTÁK, Marek. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 506.

⁶⁵ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 81-82.

⁶⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁷ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 82-83, srov. LUKÁŠOVÁ, Marcela. Institut svolení poškozeného a jeho uplatnění nejen v judikatuře. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2019, č. 3 [cit. 10. července 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

Dále je však nutné vymezit, na která zranění můžeme tento souhlas vztáhnout. Nejčastěji se setkáme s myšlenkou, že by se souhlas měl vztahovat na běžná zranění, která jsou typická pro dané sportovní odvětví, popřípadě drobná zranění zapříčiněná protihráčem.⁶⁸ Svolení není možné podřadit pod vážnější zranění či excesy. Určitou výjimkou z pravidla bude tvořit souhlas s účastí v bojových sportech. Nicméně takové vymezení naráží na zákonnou překážku v podobě odstavce tři ustanovení o svolení poškozeného, který vyjma lékařských zákroků zakazuje udělení souhlasu k ublížení na zdraví nebo usmrcení. Pro účely odpovědnosti za sportovní úrazy je použití svolení poškozeného prakticky nemožné. Obdobně se k použitelnosti institutu svolení poškozeného vyjádřil i Ústavní soud, který uvedl, že jedinec nemůže rozhodnout o zájmech týkající se nejen jeho, ale i zájmech celé společnosti (ochrana zdraví a života).⁶⁹

Můžeme se však setkat s názorem, který negativní podmínku třetího odstavce nevnímá jako překážku. Souhlas sportovce vztahuje k existenci rizika vzniku zranění v dané sportovní činnosti, nikoliv však ke způsobení konkrétního zranění.⁷⁰ Takové nahlížení se však mezi odborníky vyskytuje spíše okrajově.

Výkon sportovní činnosti s sebou nese ve větší či menší míře riziko vzniku zranění. V tomto ohledu se shodují s názorem, že sportovci účastníci se ve sportovní činnosti dávají konkludentní souhlas s možným vznikem zranění. Podle charakteru sportovní činnosti se bude souhlas odvíjet k daným typům zranění. Aktuální zákonné znění svolení poškozeného aplikaci ve sportu prakticky vylučuje. Otázka použitelnosti vyvstává v případě, pokud by došlo k legislativní změně a k ustanovení by byl přidán odstavec se souhlasem ve sportovní činnosti či přidání výjimky do třetího odstavce vedle lékařských zákroků.

3.3.3 Přípustné riziko

Základ této okolností spatřujeme v tom, že v případě ohrožení nebo porušení zájmu chráněného trestním zákonem, které nastane při výkonu obecně prospěšné činnosti v souladu s dosaženým poznáním a informacemi, nedojde k porušení trestních předpisů. Dochází tedy k dovození určitého rizika, které je zákonem tolerováno s vidinou prospěšného cíle. Takové riziko však zcela zřejmě nesmí přesahovat sledovaný výsledek.

⁶⁸ LUKÁŠOVÁ, Marcela. Institut svolení poškozeného a jeho uplatnění nejen v judikatuře. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2019, č. 3 [cit. 10. července 2021].

⁶⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07.

⁷⁰ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo* [online databáze], 2013, č. 1 [cit. 13. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Již výše jsem nastínil, že sport deklaruje zákon o podpoře sportu i judikatura jako společensky prospěšnou činnost⁷¹. Přípustné riziko může být užito v různých odvětvích lidské činnosti, šlo by tedy uvažovat i pro aplikovatelnost ve sportu. Tuto tezi potvrzuje komentář F. Ščerby, který mezi jiné společensky prospěšné činnosti řadí i sport.⁷² Přece jenom riziko tvoří nedílnou součást jakéhokoliv sportu. J. Kocina definuje riziko jako „kvantifikovanou nejistotu vyjadřující i pravděpodobnost realizace nebezpečí a vzniku škodlivého následku.“ Riziko u každého sportu dělí na různé formy, mezi které patří i sportovní riziko. Výše sportovního rizika se bude odrážet dle charakteru každé sportovní činnosti.⁷³

Argument pro podřazení sportovního rizika pod přípustné riziko podporuje i důvodová zpráva k trestnímu zákoníku a někteří autoři, kteří výslovně počítali se zakotvením přípustného rizika, které by se měla mimo jiné činnosti vztahovat i na sport.⁷⁴

Naproti tomu část právních odborníků oponuje s odlišným pojetím přípustného rizika, které na oblast sportu nedopadá. Zastánci tohoto přístupu poukazují na vědeckotechnický charakter konstrukce ustanovení.⁷⁵ Tím podřazení sportu pod přípustné riziko vnímají jako nešťastné vyplnění legislativní mezery zákonodárcem. Také upozorňují na vyloučení přípustného rizika u provozování sportu amatéry, jelikož se přípustné riziko vztahuje jen na kvalifikované či profesionální osoby. To však naráží na můj výše zmíněný problém, že institut profesionálního sportovce nemáme v předpisech upraven. Koho budeme moci podřadit pod profesionálního sportovce a dle jakých kritérií? Bude to podle úrovně sportovní soutěže, zda sport provozuje jako povolání či na základě smlouvy s klubem, popřípadě zkušeností?

Nadto lze spatřit i problém v úvaze sportu jakožto společensky prospěšné činnosti. Takové posouzení může být v případech bojových sportů (hlavně MMA) značně subjektivní, jelikož takové sporty představují vrchol dovoleného zásahu do fyzické integrity jedince.

Při zhodnocení obou myšlenkových směrů se ztotožňují více s užitím přípustného rizika do oblasti sportu. Pouhé poukázání zaměření ustanovení na vědu a výzkum mi nepřipadá dostačující, když důvodová zpráva i nauka počítala s užitím přípustného rizika ve sportu

⁷¹ Např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1057/2008.

⁷² ŠČERBA, Filip, FRYŠTÁK, Marek. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2020, s. 523.

⁷³ KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie* [online databáze], 2016, č. 1–2 [cit. 15. července 2021]. Dostupné z: databaze.aspi.cz.

⁷⁴ PSP ČR. Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku [online]. Praha: Digitální depozitář, 2007. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0>, KUČHTA, Josef. Přípustné riziko jako okolnost vylučující protiprávnost v návrhu kodifikace práva hmotného. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2004, č. 6 [cit. 15. července 2021]. Dostupné z: databaze.beck-online.cz, ŠÁMAL, Pavel. *Osnova trestního zákoníku 2004–2006*. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 69.

⁷⁵ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 82–83.

v novém trestním zákoníku. Mimoto, na rozdíl od svolení poškozeného, samotné zákonné vymezení ustanovení nestanoví žádnou překážku pro užití přípustného rizika ve sportu. Připouštím však, že tyto názorové rozkoly činí užití této okolnosti vylučující protiprávnost problematickým. Světlo by do těchto neshod mohla přinést judikatura či vytvoření sportovního rizika coby nové okolnosti vylučující protiprávnost.

3.3.4 Výkon dovolené činnosti

Trestní zákoník pojednává o pěti okolnostech vylučující protiprávnost. Na tento výčet však nahlížíme jako na demonstrativní a trestněprávní nauka rozeznává i další okolnosti, při nichž pachatel nebude trestně odpovědný. Jedná se například o tzv. *výkon dovolené činnosti*. Podstata této okolnosti vychází z předpokladu, že jednání schopná ohrozit nebo porušit chráněný zájem nebudou považována za trestná, jelikož stát takovou činnost toleruje, či dokonce podporuje. Takové nebezpečí je vyváženo jiným důležitým společenským zájmem, který přináší pozitiva v podobě obecně prospěšného charakteru.⁷⁶ Trestnost nastupuje až v situacích vybočujících z této okolnosti, typicky porušení sportovních pravidel nebo právních předpisů.⁷⁷ Problém tkví zejména v nedostatečné rozpracovanosti institutu. Nicméně inspiraci by pro vytvoření teoretických základů mohla tvořit právní úprava jiných států. Níže se budu zabývat právním systémem Francie, který výkon dovolené činnosti považuje za hlavní instrument pro vyloučení trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.

3.3.5 Otázka sportovního rizika

Již výše jsem se zabýval použitelností teorie sportovního rizika. Tento institut nenajdeme v trestních předpisech a tuzemská odborná veřejnost se případným použitím zabývala pouze okrajově, nemluvě o judikatuře.⁷⁸ Z výše provedeného rozboru zakotvených okolností vylučující protiprávnost v trestním zákoníku můžeme vyčíst, že plošné použití některé okolnosti vylučující protiprávnost na oblast sportu je takřka vyloučena, popřípadě se jeví jako velmi sporná. Tím se stále více upírá pozornost k vytvoření sportovního rizika jako nové okolnosti vylučující protiprávnost, která by vyřešila otázku odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.⁷⁹

⁷⁶ VOLOVECKÝ, František, VOLOVECKÝ, Petr. K možnosti trestního postihu sportovce za způsobený úraz. *Kriminalistický sborník*, 2008, roč. LII, č. 4, s. 30.

⁷⁷ HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo* [online databáze], 2013, č. 1 [cit. 13. července 2021]. Dostupné z: [databáze aspi.cz](http://databaze.aspi.cz).

⁷⁸ Zmínku můžeme nalézt například v Usnesení Okresního soudu v Blansku ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 77 C 353/2009.

⁷⁹ KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost ve sportu. In KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*, Praha: Auditorium, 2012, s. 86.

Podstata této okolnosti by spočívala v tom, že osoba, která se dobrovolně účastní sportovní činnosti, akceptuje riziko vzniku zranění v důsledku provozování této hry. Lze tedy uvažovat o spojení jiných okolností vylučujících protiprávnost pro potřeby odpadnutí trestnosti ve sportu. S rozličností sportovních odvětví by se odvíjela různá míra zranění. To však činí problém pro vytvoření samostatné zákonné definice sportovního rizika. Souhlasím s přístupem J. Pinkavy, který preferuje vytvoření obecné definice.⁸⁰

Institut sportovního rizika naráží především na nedostatečnou rozpracovanost v tuzemském prostředí. Nejprve bude třeba podrobit problematiku sportovního rizika důkladnému rozboru a zbudovat základy pro následné legislativní, popřípadě judikatorní užití.

Pokusím se alespoň vymezit předpoklady, které by ustanovení o sportovním riziku mělo obsahovat.

- 1) Výkon dovolené sportovní činnosti.
- 2) Dobrovolná akceptace rizika zranění účastí ve sportovní činnosti.
- 3) Způsobení úrazu v průběhu sportovní aktivity.
- 4) Nemožnost uplatnění sportovního rizika v případech jednání, které zjevně porušuje sportovní pravidla, nebo se přičí samostatné povaze sportu.

Pro aplikaci sportovního rizika je v první řadě nezbytné, aby se jednalo o sportovní činnost aprobovanou státem. Dovolení sportovní činnosti dává stát na vědomí, že příslušná sportovní aktivita plní obecně prospěšný společenský účel. Zároveň bych preferoval označení sportovní činnosti, aby přicházelo v úvahu užití institutu i mimo hru organizovanou sportovními svazy, zároveň aby pamatovalo na užití na sportovní činnost mimo sportovní klání (trénink, rozcvičení se před zápasem).

Druhým předpokladem bude konkludentní souhlas v podobě dobrovolné participace na sportovní činnosti. Tento souhlas vychází především z úpravy souhlasu u institutu svolení poškozeného, kdy souhlas se vztahuje především na zranění způsobená v důsledku běžného provozování sportovní činnosti. Těžko představitelné by bylo ztotožnit souhlas se svolením k těžké újmě v podobě surového zákroku s úmyslem vyřazení ze hry. Odlišně na souhlas budeme nahlížet v případech bojových sportů, kdy budou přicházet v úvahu i způsobení vážnějších zranění s ohledem na povahu a pravidla daného sportu.

Třetí podmínka klade důraz na provozování sportovní aktivity. Samostatné sportovní riziko míří na případy zranění způsobené mezi sportovci v důsledku sportovní činnosti, nikoliv mimo ni. Sportovní riziko tak nebude možné vztáhnout na přestávky, přerušení hry či již po

⁸⁰ PINKAVA, Jan. In: COUFALOVÁ, Bronislava a kol. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 86-87.

skončením zápasu. Odlišné nahlížení budeme muset zohlednit opět u úpolových sportů, kdy intenzita a povaha sportu bude vyžadovat určitý privilegovaný přístup.⁸¹

Poslední bod stanovuje negativní podmínku, při které nebude možné o uplatnění sportovního rizika uvažovat. V prvním případě dojde k trestní odpovědnosti v situaci zjevného porušení sportovních pravidel. To míří především na likvidační úmyslné zákroky či způsobené zranění z hrubé nedbalosti. Zároveň lze z této podmínky vyvodit aplikaci zásady subsidiarity trestní represe, kdy trestní odpovědnost nastoupí až v případech zjevného porušení sportovních předpisů. Běžné překročení sportovních pravidel se bude řešit v intencích disciplinárních či jiných právních předpisů. Charakter druhé části podmínky je o poznání složitější. Primárně má směřovat na případy, kdy sportovní pravidla na daný způsob možnosti zranění nepamatuje v důsledku mezery ve sportovní úpravě či pokud se jedná o dosud nové sportovní odvětví. Také se vztahuje na jednání „umění faulovat“ s úmyslem způsobit zranění protihráči v mezích pravidel hry. Dává tedy možnost vztáhnout trestní odpovědnost na takové případy, kdy byly dodrženy pravidla hry. Samotné označení „povahy sportu“ musí být dostatečně obecně vymezeno, aby bylo použitelné s ohledem na diverzitu jednotlivých sportů. V jiných zahraničních trestních naukách můžeme narazit na podobná označení. V Anglii se povaze sportu blíží institut kultura sportu⁸², ve Francii se setkáváme s označením sportovního ducha⁸³. Takové obecné vymezení s sebou nese výkladové pochybnosti, co všechno do takové povahy patří. V důsledku rozdílností sportovních odvětví pokládám za nemožné, aby povahu konkrétních sportů vytyčil trestní zákoník. Tato povinnost by měla být svěřena jednotlivým sportovním svazům při utváření sportovních pravidel, zejména úrazové zábrany⁸⁴. Jeví se také žádoucí, aby povahu charakterizovali odborníci v daném sportovním odvětví, kteří mají s daným sportem nejvíce zkušeností.

I vymezení těchto předpokladů nepokládám za definitivní. Předně považuji za nezbytné takové předpoklady podrobit kritice a dalšímu zkoumání, jen tak lze docílit vytvoření pevných základů pro vybudování samostatné okolnosti vylučující protiprávnost. Současně však považuji za nutné podotknout, že pouhé zavedení nové okolnosti nevyřeší všechny problémy spojené s posuzováním trestní odpovědnosti za sportovní úrazy.

⁸¹ Příkladem může být již výše zmíněné ukončení zápasu na submisi v podobě odklepání, kdy bojovník uplatnil techniku ke škrzení či páky a soupeř odklepání nemůže vidět. V takovém případě je na rozhodčím, aby utkání fakticky ukončil a zápasníky od sebe odtrhl.

⁸² JAMES, Mark. In: GARDINER, Simon a kol. *Sports law*. 3. vydání. United Kingdom: Cavendish, 2006, s. 606-612.

⁸³ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1009.

⁸⁴ S tímto pojmem pracuje ve svých dílech Michal Králík v souvislosti s pravidly, která by měla zamezit sportovním zraněním, srov. KRÁLÍK, Michal. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy* [online databáze], 2006, č. 15 [cit. 1. srpna 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

3.4 Další problémy s posuzováním trestní odpovědnosti sportovců

Z hlediska zjišťování skutkového stavu bude v případě sportovních úrazů problematická otázka dokazování.⁸⁵ Největší problém shledávám v objektivitě případných svědků, kteří ve většině případů budou patřit k příznivcům jednotlivých družstev. Soudy se tak často budou muset omezit s výpovědí rozhodčího, popřípadě zápisu o utkání. Nicméně roli rozhodčího nelze přeceňovat zejména v oblasti amatérského sportu či mládežnického, kde často působí pouze jeden arbitř, který nemusí zaznamenat veškeré nedovolené jednání. V oblasti profesionálního sportu bude prokazování paradoxně snazší. Vyjma televizních práv či streamovacích přenosů profesionální soutěže zavádí ve většině případů povinné audiovizuální záznamy pro potřeby přezkoumání herní činnosti. V některých sportech se setkáváme přímo s videorozhodčím, který v reálném čase reaguje na případně sporné momenty.⁸⁶ V amatérských soutěžích takové záznamy nebývají samozřejmostí. Nicméně s rozvojem technologií se video dostává i do nižších soutěží. Ve fotbale se například již povinně nahrávají zápasy v krajských soutěžích a počítá se zavedením nahrávání i pro účely okresních soutěží.

Další problém představuje skutečnost, že případy sportovních úrazů se k orgánům činných v trestním řízení často ani nedostanou. Vyjma trestného činu dle § 368 trestního zákoníku nenajdeme v právních předpisech ani sportovních předpisech žádnou ohlašovací povinnost v případech sportovních úrazů. Případné podání podnětu k zahájení trestního stíhání je svěřeno toliko poškozenému sportovci či sportovnímu klubu.⁸⁷ Ti však často k takovému kroku nepřistupují. Ať už vzhledem ke sportovní kolegialitě nebo možnosti ocitnutí se na straně obviněného za podobné situace. Dříve jsme se také mohli setkat s určitou zdrženlivostí samotných orgánů činných v trestním řízení do oblasti sportu.⁸⁸ Nadto nesmíme zapomenout na ustanovení trestního řádu, které pro některé trestné činy vyžaduje souhlas poškozeného k zahájení či pokračování trestního stíhání. Do budoucna bych určitě shledal žádoucí zakotvení oznamovací povinnosti sportovními orgány, které by případy vykazující znaky trestných činů předávaly orgánům činným v trestním řízení. To by dopomohlo k efektivnějšímu fungování zásady legality.

⁸⁵ KRÁLÍK, Michal. Vybrané aktuální otázky trestní odpovědnosti sportovců. *Rekodifikace & praxe*, 2016, roč. 3, č. 6, s. 26–27.

⁸⁶ Příkladem může být nově zavedený VAR v některých fotbalových soutěžích. Videorozhodčí se však standardně užívá v hokeji či například v tenise.

⁸⁷ KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie* [online databáze], 2016, č. 1–2 [cit. 15. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

⁸⁸ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1271–1275.

V závěru této kapitoly bych chtěl apelovat na opomíjené právní povědomí sportovců. Tato oblast bývá značně přehlížena a autoři se jí věnují spíše okrajově, z hlediska předcházení sportovním úrazům je však tato otázka naprosto klíčová.⁸⁹ Problém především spočívá v nedostatečné informovanosti sportovců o sportovních pravidlech či obecných předpisech. Samozřejmě můžeme argumentovat zásadou „ignorantia iuris non excusat“. Potíž však nastává v případech, kdy sportovci považují dané jednání za běžné v daném sportovním odvětví a tudíž dovolené. S o to více alarmující zprávou přichází M. Králík, který poukazuje na fakt, že drtivá většina amatérských sportovců není obeznámena nejen s obecnými právními předpisy ale ani s pravidly sportovní činnosti, kterou provozují.⁹⁰ Těžko také určit, jakou cestou tento problém řešit, jelikož neznalost sportovců bývá až jako důsledek nedostatečné trenérské či funkcionářské činnosti. Společně se sportovci je potřebné usilovat o lepší právní povědomí mezi trenéry i funkcionáři jednotlivých klubů či sportovních svazů. Ti zejména mají rozhodující vliv na sportovce již od mládežnických ročníků. Právní předpisy nestanoví žádné zvláštní požadavky na právní povědomí členů svazů či licencování trenérů, nýbrž jsou stanoveny samotnými sportovními svazy. Do budoucna bych uvítal přijetí alespoň určitých standardů pro získávání trenérských licencí, které by mimo jiné obsahovaly získání nezbytného právního povědomí, které by pak mohly předat dál sportovcům, či povinnosti sportovním klubům seznámit své členy s obecnými či sportovními předpisy, popřípadě jejich změnou. Takové výchovné pojetí se jeví jako mnohem schůdnější řešení než ukládání následných represivních sankcí.

⁸⁹ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 137-138.

⁹⁰ Tamtéž.

4 Trestněprávní odpovědnost ve světle české judikatury

V této kapitole bych rád nastínil naši tuzemskou judikaturu v oblasti trestní odpovědnosti za sportovní úrazy. Takové případy se v české judikatuře objevují spíše sporadicky. Ve stručnosti analyzuji jednotlivé rozhodnutí Nejvyššího soudu a jejich význam pro naše právní prostředí.

4.1 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. prosince 2002, sp, zn. 5 Tdo 997/2002⁹¹

Toto rozhodnutí můžeme označit za jedno z prvních, ve kterém se Nejvyšší soud zabýval trestním postihem sportovců za sportovní úrazy.

V předmětné věci během hokejového utkání se obránce dopustil trestného činu ublížení na zdraví tím, že zasáhl hokejkou ležícího protihráče do tváře, který v té době nebyl v bezprostředním kontaktu s kotoučem. Poškozený hráč utrpěl zhmoždění horního rtu, zhmoždění a odlomení korunek zubů s dobou léčení minimálně 14 dnů.

V podaném dovolání obviněný brojil proti rozhodnutí tím, že se skutku dopustil v nevědomé nedbalosti s poukazem na podstatu hokeje jakožto rychlé a kontaktní hry, ve které dochází ke zranění hráčů, aniž by si to mohl člověk uvědomit. Dále poukazoval na nedostatečné vypořádání nižších soudů s důkazy, které by mohly osvětlit okolnosti případu, zejména v otázce formy zavinění.

Nejvyšší soud podané dovolání odmítl. Ve svém odůvodnění uvedl, že obviněný musel být srozuměn s riziky svého jednání, které může ohrozit či porušit zdraví poškozeného. Zejména poukázal na postavení obou hráčů, kdy poškozený byl v době útoku již na zemi a obviněný této situace využil k útoku, který vůbec nesouvisel s průběhem sportovní činnosti. Nejvyšší soud také zmiňuje existenci rizika ze sportovní činnosti, nicméně pouze konstatoval, že v tomto případě došlo k jejímu porušení.

Byť se s výsledným rozhodnutím ztotožňuji, jelikož se jednalo o typický případ překročení míry rizika zranění ve sportu, již se nemohu ztotožnit s odůvodněním Nejvyššího soudu. Bezpochyby rozhodnutí význam má, jelikož Nejvyšší soud poprvé zasáhl do oblasti sportovních zranění, nicméně nevyužil příležitost blíže vymezit základní pilíře sportovního rizika a nastolit tak základní podklad pro další vývoj v této oblasti. Tutéž myšlenku vyslovuje

⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.

i M. Králík, podle něhož rozhodnutí mohlo mít v případě důsledné argumentace precedenční charakter pro budoucí praxi orgánů činných v trestním řízení.⁹²

4.2 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006⁹³

Jedná se o průlomové rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, které se o poznání více zabývá ingerencí trestního práva do sportovní oblasti. Případ pochází z fotbalového prostředí, ve kterém byl obviněný uznán vinným za trestný čin ublížení na zdraví za to, že se během mistrovského utkání v souboji o míč dopustil skluzu s užitím nepřiměřené síly, čímž způsobil poškozenému tříštivou zlomeninu lýtkové kosti a přetržení deltového vazů. Újma si vyžádal hospitalizaci v nemocnici na několik dní a téměř dvouměsíční pracovní neschopnost

Dovolatel především namítal nesprávné závěry týkající se subjektivní stránky trestného činu a také oponoval frekvencí takových zákroků, které při fotbalové hře dochází a které nepředstavovalo exces vybočující z pravidel hry. To potvrzuje i jednání rozhodčího, který obviněného nevyločil a udělil mu „pouze“ žlutou kartu. Dále podotýkal nesplnění materiální stránky trestného činu, kdy v průběhu sportovní činnosti lze hovořit o určitém svolení poškozeného s možností vzniku zranění.

Nejvyšší soud shledal podané dovolání jako nedůvodné a odmítl jej. Své rozhodnutí založil na účelu sportovních pravidel, které stanovují nejen rovné podmínky soutěžícím, ale i chrání zdraví hráčů před zákroky způsobilé přivodit zranění. Na takovém dodržování existuje společný zájem. Případná zranění je nutné hodnotit individuálně s ohledem na druh sportu a míru překročení příslušných pravidel pro případný trestněprávní postih. Trestněprávní normy se aplikují především v případech, kde předmětné jednání tvoří zaviněný exces vybočující ze sportovních pravidel v tom směru, že jednání není pravidly dovoleno a není těmito pravidly sankcionováno.

Rozhodnutí pokládám za stěžejní v závěru, že podle Nejvyššího soudu se v případě sportovních zranění nelze omezit pouze na zranění způsobená úmyslně, nýbrž trestní odpovědnost bude nastupovat i v případech závažnějšího zavinění z nedbalosti.

M. Králík považuje rozhodnutí za zcela zásadní pro stanovení předpokladů trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy. Zároveň však poukazuje na přijetí rozhodnutí bez jakékoliv doktrinární opory. Také poukazuje na rozpor se zahraniční judikaturou, která často přistupuje

⁹² KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikatorní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue* [online databáze], 2006, č. 8 [cit. 20. července 2021]. Dostupné z databáze: databáze beck-online.cz.

⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. Tdo 1355/2006.

k přísným trestům, naproti tomu Nejvyšší soud zohlednil okolnosti svědčící ve prospěch obviněného při upuštění od potrestání.⁹⁴ Na to navazuje T. Doležal, který apeluje na podrobnější argumentaci a zohlednění doktrinárních závěrů. Současně varuje před nadměrnou ingerencí trestních předpisů ve sportu.⁹⁵ I přes kritiku rozhodnutí ze strany odborné i laické veřejnosti vnímám přijetí tohoto rozhodnutí jako impulz k rozšíření právního povědomí v této oblasti a podnět pro diskuzi k nastavení hranic trestní odpovědnosti za sportovní úrazy.

4.3 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. února 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010⁹⁶

Zmíněné rozhodnutí činí zajímavým to, že soudy posuzovaly trestní odpovědnost sportovce v individuálním sportu, konkrétně lyžování. Případ je důležitý také proto, že se Nejvyšší soud zabývá relevancí pravidly Mezinárodní lyžařské federace (dále jen „FIS“).

Ve skutkových okolnostech případu obviněný nevěnoval dostačující pozornost na sjezdové trati, což způsobilo sražení nezletilé lyžařky. Ta utrpěla oděrky na levé tváři, kousnutí do rtu a roztržení sleziny (která musela být operačním zákrokem odstraněna) s dobou léčení minimálně 8 týdnů a trvalými následky.

V dovolání obviněný především brojil proti užití pravidel Mezinárodní lyžařské federace a generální prevenční povinnosti založenou občanským zákoníkem do trestního řízení.

Nejvyšší soud odmítl dovolání jako zjevně neopodstatněné. V rozhodnutí Nejvyšší soud dovodil, že obviněný nepřizpůsobil způsob jízdy podmínkám a svým schopnostem, čímž nedokázal včas reagovat na nezletilou lyžařku. Pravidla FIS nepředstavují obecně závazný předpis, nicméně v případě lyžařů na sjezdové trati jsou tyto pravidla závazná a jejich porušením vzniká odpovědnost za nedodržení právní povinnosti předcházet vzniku škod (prevenční generální klauzule dle § 415 obč. zák.).⁹⁷ „*Způsobí-li takovým porušením z nedbalosti jinému těžkou újmu na zdraví, přichází v úvahu jeho trestní odpovědnost za trestný čin na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák.*“⁹⁸ Nejvyšší soud tedy připustil vznik trestněprávní odpovědnosti sportovců v případě porušení občanskoprávních předpisů.

⁹⁴ KRÁLÍK, Michal. K trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy podruhé. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2008, č. 2 [cit. 20. července 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

⁹⁵ DOLEŽAL, Tomáš. In Kolektiv autorů. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 68.

⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010, v argumentaci Nejvyšší soud odkazuje na civilní rozhodnutí usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2005, sp. zn. Cdo 1506/2004.

⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

Rozhodnutí nezůstalo bez odezvy. Proti argumentaci Nejvyššího soudu se vymezil J. Vučka, který kritizuje přístup soudu k závaznosti sportovních pravidel.⁹⁹ Pravidla sportovních sdružení nemohou ukládat obecně závaznou povinnost, jelikož jsou vydávány subjekty soukromé povahy. Nadto poukazuje na problém v případech, kdy bude existovat více sportovních federací ve stejném sportu. Jaká pravidla pak budou pak budou v tomto případě závazná? Aby byly sportovní pravidla podle J. Vučky závazná, musela by být přejata do obecně závazného předpisu či na ně být alespoň odkázáno, eventuálně by právní relevanci musel odůvodňovat zvláštní důvod. Podle něj by bylo přiléhavější pouze odkázat na obecnou prevenční povinnost dle občanského zákoníku.

4.4 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015¹⁰⁰

Případ pochází z hokejového prostředí. Význam rozhodnutí spočívá podle M. Králíka hned v několika aspektech. Nejvyšší soud se zabýval hranicí trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy během sportovní činnosti, také ve svém odůvodnění charakterizoval vztah disciplinární sankce a trestního postihu sportovců.¹⁰¹ Rozhodnutí má svůj význam i s ohledem na rozhodování již za účinnosti nového trestního zákoníku.

K předmětné události došlo během hokejového utkání mimo hru, ale v nepřerušené hře. Obviněný po předchozí slovní hádce a pošťuchování udeřil hokejkou poškozeného do obličeje. Poškozený si ze zranění odnesl tříštivou zlomeninu a dislokaci několika zubů, zlomeninu zubů s otevřením dřeňové dutiny dolní čelisti a zhmoždění měkkých tkání rtů s omezením obvyklého způsobu života nepřekračující deset dnů.

V podaném dovolání obviněný nesouhlasil s posouzením svého jednání ve formě úmyslného zavinění. Dále vytýkal soudům, že nesprávně posoudili situaci během hry, kdy samotný incident neinicioval, a naopak své jednání shledává jako užití nutné obrany. Současně upozorňuje, že je třeba vzít v úvahu charakter hokejové hry jako rizikové sportovní činnosti. Na závěr poukazuje na užití zásady subsidiarity trestní represe, podle které trest udělený svazem ledního hokeje a svým klubem byly dostatečným potrestáním a postih prostředky trestního práva již není potřebný.

⁹⁹ VUČKA, Jan. *Jak závazná jsou pravidla lyžařské federace?* [online]. jinepravo.blogspot.com, 5. května 2010 [cit. 29. července 2021]. Dostupné z: <https://jinepravo.blogspot.com/2010/05/jan-vucka-jak-zavazna-jsou-pravidla.html>.

¹⁰⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 6. 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015.

¹⁰¹ KRÁLÍK, Michal. Vybrané aktuální otázky trestní odpovědnosti sportovců. *Rekodifikace & praxe*, 2016, roč. 3, č. 6, s. 21–29.

Nejvyšší soud se postavil za rozhodnutí nižších soudů a dovolání odmítl. Podaný výklad nižších soudů považuje Nejvyšší soud za rozumný, předvídatelný a s ohledem na zjištěný skutkový stav dostatečně objasněný. Zejména poukazuje na to, že na nutnou obranu nespádají případy běžné hry a k té související sportovní prohřešky, i když jsou rozhodčími vyhodnoceny jako faul, jelikož nemá povahu přímo hrozícího či trvajících útoku. Tím Nejvyšší soud aplikovatelnost nutné obrany do oblasti sportu nevyloučil, ovšem její použití výrazně omezil na případy, které vůbec nebudou korelovat s podstatou sportu. Naopak souhlasí s obecnými soudy, že obviněný ze svých zkušeností musel být srozuměn s chtěnými následky udeření protihráče svou holí. Užití trestní represe odůvodňuje Nejvyšší soud tak, že hokej považuje za silový kontaktní sport, nicméně užití trestních předpisů považuje za nezbytné v případech hrubého vybočení z pravidel hry. Tvrdý postih ze strany disciplinárních orgánů i klubu byl učiněn s ohledem na předchozí opakované prohřešky obviněného a nemůže v tomto případě vyloučit aplikaci trestních předpisů. Nicméně může hrát roli coby polehčující okolnost při ukládání trestu.

4.5 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. srpna 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016¹⁰²

Hned následující rok Nejvyšší soud rozhodoval další případ z prostředí kontaktního sportu, konkrétně fotbalu. Obviněný během utkání malé kopané (amatérské ligy) nedovoleným zákrokem zezadu či z boku (tzv. skluzem) v souboji o míč způsobil zranění spočívající ve zlomenině kotníku pravé dolní končetiny a zlomeniny trojhranné kosti pravého zápěstí způsobené v důsledku následného pádu, čímž znesnadnil poškozenému obvyklý způsob života po dobu trvání dvanácti měsíců.

Zajímavostí celého případu činí podání dovolání Nejvyšším státním zástupcem. Ten se domnívá, že k trestní odpovědnosti v oblasti sportu může dojít nejen při úmyslném zavinění, ale i v případech vážnějších nedbalostních zranění, typicky v důsledku skluzu, s odkazem na předchozí judikaturu Nejvyššího soudu zabývající se podobným zraněním z fotbalového prostředí.¹⁰³ Dále nejvyšší státní zástupce poukazuje na další dva aspekty pro uplatnění trestní odpovědnosti. V prvním nesouhlasí s užitím subsidiarity trestní represe a poukazuje na odlišné nahlížení trestní odpovědnosti sportovců z hlediska, zda se jedná o amatérsky, či profesionálně provozovaný sport. U profesionálů by mělo být rizikovější chování připuštěno, jelikož ti se této zvýšené míře nebezpečí dobrovolně vystavují. Naproti tomu předmětný případ se odehrál

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016.

¹⁰³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. Tdo 1355/2006.

v amatérské lize, kde amatéři nejsou schopni ani ochotni nést následky přehnaně důrazné hry. Také upozorňuje na rozdílná pravidla malého a velkého fotbalu, neboť zmíněný malý fotbal nedovoluje ani zákroky typu skluzu, který nejdřív zasáhne míč a až potom hráče.

Nejvyšší soud podané dovolání odmítl. Své odůvodnění založil na tom, že zranění hráčů se musí přísně individualizovat podle druhu jednotlivých sportů, ale i podle míry porušení daných sportovních pravidel. S odkazem na civilní judikaturu Nejvyššího soudu uvádí, že pro hodnocení míry porušení pravidel nemůže být rozhodující hledisko pouze závažnost následků, nýbrž i povaha porušení pravidel a okolnosti, za kterých k porušení došlo.¹⁰⁴ Až na tomto podkladě lze usoudit, zda zranění hodnotit podle sportovních pravidel, nebo přistoupit k trestní sankci. V případě z března 2007 soud vycházel z nepřiměřenosti zákroku v dané herní situaci, ve kterém byla použita neúměrná síla hráče. Zároveň zohlednil, že za podobný zákrok byl již obviněný v samém zápase napomínám žlutou kartou. V posuzované věci naopak přihlédl k tomu, že obviněný měl šanci dosáhnout zisku míče, avšak shodou nešťastných náhod došlo ke vzniku zranění.

4.6 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. července 2019, sp. zn. 6 Tdo 425/2019¹⁰⁵

Poslední rozhodnutí pochází z července 2019, který se zabýval trestní odpovědností v individuálním sportu, konkrétně sportovním lezení. V daném případě obviněný jako jistící osoba nedodržel opatrnost pramenící ze zákonné prevenční povinnosti, čímž zapříčinil pád poškozeného ze sedmi metrů. Poškozený utrpěl tříštivou zlomeninu holenní kosti, tříštivou zlomeninu patní kosti a kompresivní zlomeninu 1. a 2. bederního obratle s dobou léčení delší než osmnácti měsíců.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal obviněný dovolání. V něm vytýkal nesplnění příčinné souvislosti objektivní stránky trestného činu, kdy si poškozený neuvázal lano dle metodiky Českého horolezeckého svazu. Na základě této skutečnosti obviněný tvrdil, že následek musí být přičten i poškozenému. Samotnou metodiku navíc nepokládá za závaznou, nýbrž jí klade doporučující charakter. Dále uvedl, že se na jeho případ vztahují okolnosti vylučující protiprávnost, konkrétně přípustné riziko i svolení poškozeného, v případě že by takové předpoklady nebyly splněny, měl by soud užít subsidiaritu trestní represe.

Nejvyšší soud nedal obviněnému za pravdu a dovolání odmítl. K nenaplnění objektivní stránky trestného činu uvedl, že příčinná souvislost se obecně nepřerušuje, pokud k počínání

¹⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

¹⁰⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 7. 2019, sp. zn. 6 Tdo 425/2019.

pachatele přistoupí další skutečnost, která přispěje ke vzniku následku. S odkazem na starší případy připomenul, že byť metodika Českého horolezeckého svazu není obecně závazný předpis, horolezci by se při výkonu jejich činnosti měli takovými pokyny řídit, jelikož, konkretizuje povinnost § 2900 zák. č. 89/2012, občanského zákoníku.¹⁰⁶ Současně dovedl, že nebyly splněny podmínky pro uplatnění přípustného rizika ani svolení poškozeného. Zajímavá je především argumentace k vyloučení přípustného rizika. V něm Nejvyšší soud nepodřadil obviněného mezi kvalifikovanou osobu s odůvodněním, že mezi takové osoby nelze podřadit soukromé osoby ani profesionály v rámci soukromých aktivit. K bližšímu vymezení kvalifikované osoby pro potřeby sportovců se však nevyjadřuje. V důsledku porušení své povinnosti soud odmítl i užití subsidiarity trestní represe.

Z výše zmíněných rozhodnutí dovozují, že v posledních letech soudy registrují více případů z oblasti trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. S přibývajícými případy bylo jen otázkou času, než se k otázce bude muset vyslovit i Nejvyšší soud. Nemohu se však ubránit pocitu, že si Nejvyšší soud zachovává zdrženlivý přístup k vymezení obecnějších přístupů či bližší argumentaci k trestní odpovědnosti sportovců. S neustálým vývojem sportu samotného a rostoucí popularitě kontaktních sportů, především těch bojových, se dle mého mínění stejně takovému vymezení nevyhne. Obdobné stanovisko lze vyčíst i z článku M. Králíka¹⁰⁷, který pozitivně vnímá zájem právní veřejnosti o oblast sportu. Naproti tomu dodává, že judikatura při řešení otázky odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy nejde příliš do hloubky a vymezení teoretických řešení nechává na odborné literatuře, i když je k takovému vytyčení vyzván ze strany státního zástupce.

¹⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004, srov. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

¹⁰⁷ KRÁLÍK, Michal, DOBROVOLNÁ, Eva. K trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Bulletin Advokacie* [online databáze], 2017, č. 11 [cit. 22. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.

5 Trestněprávní odpovědnost sportovců ve Francii

5.1 Postavení sportu ve Francii

Francouzské právní prostředí věnuje bohatou pozornost vztahu sportu a práva. První náznaky o vymezení trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy můžeme dohledat již v první polovině 20. století.¹⁰⁸ Společně s Německem se jedná o státy, které trestněprávní problematice sportovců věnovaly největší zájem. Zatímco však Německem se česká právní úprava inspirovala poměrně často, Francie bývá v tomto ohledu opomíjena. Česká právní nauka se tak musela omezit na několik málo zmínek o francouzském právním režimu v oblasti sportu z publikací M. Králíka.¹⁰⁹

Francie se řadí ke státům s nekonstitučním pojetím sportu v ústavě. Právo na sport garantuje především základní právo sdružovat se prostřednictvím účasti ve sportovních federacích, dále právo na vzdělání a kulturu.¹¹⁰ Organizace sportovní činnosti spadá pod nezávislé a organizované soukromoprávní subjekty s limitovanými zásahy státu. Oblast sportu ve francouzské právní úpravě spadá pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy¹¹¹, které mimo jiné reguluje i otázku státních zásahů do problematiky sportu v podobě přijímání zákonů a nařízení. Tím se liší od liberálnějšího pojetí, které se nachází na našem území, v němž stát ponechává úpravu sportu v režii sportovních federací.

Hlavní sportovní legislativu zajišťuje francouzský sportovní zákoník (Code du sport). Ten svým rozsahem – ve srovnání s českým zákonem o podpoře sportu – značně převyšuje záběr úpravy právních vztahů týkajících se sportu. Jedná se o sdružení již dříve vydaných zákonů zabývajících se provozováním tělesných a sportovních aktivit.¹¹² Sportovní zákoník upravuje zejména výkon kontroly státních orgánů nad sportovními federacemi; vymezuje právní rámec, ve kterém se sportovní federace mohou pohybovat; a spolupracuje s nimi při realizaci, rozvoji a podpoře sportu. Národní sportovní svazy tak fungují z pověření státu a zajišťují plnění veřejného zájmu. Vzniká systém součinnosti mezi státem, sportovními svazy, místními orgány a dalšími institucemi zabývajících se sportem (např. Olympijský výbor).¹¹³

¹⁰⁸ LOUP, Jean. *Le sport et le droit*. Paris: Librairie Dalloz, 1930, s. 183.

¹⁰⁹ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, 1488 s., srov. KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie* [online databáze], 2006, č. 9 [cit. 25. července 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹¹⁰ L'article L 100-1 Code du sport.

¹¹¹ Le ministère de l'Éducation nationale, de la Jeunesse et des Sports.

¹¹² Především sdružilo ustanovení zákona č. 84-610 z 16. července 1984 o organizaci a podpoře tělesných a sportovních aktivit (relative à l'organisation et à la promotion des activités physique et sportive) či ustanovení ze zákona o ochraně veřejného zdraví (Code de la santé publique) a školského zákoníku (Code de l'éducation).

¹¹³ PICARD, Clémence. *Vers un nouveau droit du sport*. Université de Montpellier, 2015, s. 25.

Zároveň svou úpravou propojuje sportovní odvětví s jinými právními oblastmi včetně práva trestního.¹¹⁴ Zákoník má tak za cíl harmonizovat sportovní právo zjednodušením některých pojmů a upřesnění cílů tělesných a sportovních aktivit, které zaujímají podstatný prvek vzdělání i kulturního a společenského života.

Zajímavostí je, že ve sportovním zákoníku nenajdeme definici samotného sportu ani žádné bližší vymezení trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Naopak mimo jiných obligatorních předpokladů stanovuje povinnost zřízení stanov a standardního disciplinárního řádu, které jsou dále specifikovány prováděcími předpisy.¹¹⁵ To má význam především v určité jednotnosti postavení a postupů disciplinárních orgánů. Také tímto ukládá jasně vymezené standardy bez rozdílu na odvětví sportovní činnosti.

5.2 Postih sportovních úrazů trestním právem

V trestním zákoníku Francie nenajdeme žádnou speciální úpravu trestní odpovědnosti sportovců za úrazy způsobené během sportovní činnosti. Pro případný trestný postih se užijí obecné trestní předpisy.

Francouzská právní nauka zaujímá jednotný postoj k postihu sportovců za sportovní úrazy. Na sportovní hráče dopadají právní předpisy stejně jako do jakékoli jiné lidské činnosti, nicméně přikládá důraz na povahu jednotlivých sportů.¹¹⁶ Obzvláště u kontaktních sportů předpokládají přijetí chování, které by se v běžném životě považovalo za trestné. Nadto J.-P. Vial připomíná, že neexistuje soutěž bez riskování či bez určité dávky agresivity, která má vliv na obvyklé dodržování opatrnosti.¹¹⁷ Takové násilí je však kontrolováno a usměrňováno sportovními předpisy, které tolerují určitou míru násilí. Pokud dojde k násilí za hranicí pravidel, a tedy naplnění skutkové podstaty trestného činu, přičemž nejsou známy žádné polehčující okolnosti, musí nést sportovci následky za své jednání.

Základem pro posuzování případných trestných činů závisí na dvou kritériích.¹¹⁸

¹¹⁴ Např. Udělení privilegované pozice sportovním arbitrům jakožto osobám pověřené veřejnou službou. V případě trestného činu proti této osobě se bude jednat o přitěžující okolnost (článek L 223-2 Sportovního zákoníku).

¹¹⁵ L'article L 131-8 Code du sport.

¹¹⁶ KARAQUILLO, Jean-Pierre. *Le droit du sport*. 3. vydání. Dalloz, 2011, s. 78, srov. MOULY, Jean. Responsabilité pénale, sportif; nouveau code pénal. *Jurisport* [online databáze], 1994, č. 33 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: databáze Dalloz.fr, srov. LACABARATS, Alain., PASTOR, Jean-Marc. Sport et activité physique. *Répertoire de droit pénal et de procédure pénale* [online databáze], 2016, č. 3 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: databáze Dalloz.fr.

¹¹⁷ VIAL, Jean-Pierre. Les violences et infractions d'imprudence dans les compétitions sportives. *AJ Pénal*, 2013, č. 6, s. 308-309.

¹¹⁸ BELLAAROUSSI, Fouad. Reflexion sur les rapports entre le droit penal et le sport une question renouvelée. *La Gazette du Palais*, 2004, č. 255, s. 31.

Za prvé se bude přihlížet k závažnosti zranění v závislosti na délce pracovní neschopnosti. S ohledem k tomuto předpokladu bude moci soud uložit sankci od přestupku až po trestné činy.

Zadruhé se bude přihlížet k zamýšlené vůli sportovce, kdy zákonodárce ukládá přísnější tresty v případě úmyslu než v případech postrádající úmysl. V takových případech můžeme rozdělit sportovní úrazy na úmyslně porušující právo a neúmyslně porušující právo.

5.2.1 Úmyslné porušení práva

V případech úmyslného porušení práva je nezbytným předpokladem úmyslný čin v rozporu s předpisy.¹¹⁹ To se nebude týkat běžných prohřešků, které jsou nezbytnou součástí hry a jsou tedy nedostatečnou podmínkou pro vznik trestní odpovědnosti sportovce. Pro porušení pravidel hry je podstatná role rozhodčího, který se považuje za výsadního svědka. Soud však není rozhodnutím rozhodčího vázán, naopak si vyhrazuje potřebu odhalit porušení pravidla v případě, kdy arbitr porušení pravidel neviděl, bylo zaznamenáno svědky nebo jinými prostředky.¹²⁰ Rozhodnutí vydaná rozhodčím lze považovat za pomocné důkazní kritérium, které přispívá k přesvědčení soudce.

Vědomé porušení předpisů spočívá v záměrném způsobení škody jiné fyzické osobě. Pro soudy však bývá mimořádně složité odlišit takové jednání – jednak vzhledem k povaze sportovní činnosti a také vzhledem odlišení od neúmyslného jednání. V některých případech je snazší identifikovat úmysl sportovce, pokud k násilí dojde mimo sportovní zápolení. Jako úmyslné tak posoudil soud například jednání fotbalisty, který udeřil svého soka do obličeje ještě před začátkem odvetného utkání.¹²¹

S ohledem na podstatu jednotlivých sportů, soud snáze určí úmysl způsobit zranění, který se vůbec neslučuje s povahou dané sportovní činnosti. Takto soudy odsoudili basketbalistu, který úmyslně udeřil protihráče a vážně mu poškodil rohovku.¹²²

Mnohem těžší rozhodování mají soudy v situaci, kdy se úraz stal v kontaktním sportu v průběhu hry. V takových případech se často soudy přikloní ke kvalifikaci neúmyslného trestného činu. K prokázání zlého úmyslu soudy obvykle přikročí k metodě shluku

¹¹⁹ VIAL, Jean-Pierre. Les violences et infractions d'imprudence dans les compétitions sportives. *AJ Pénal*, 2013, č. 6, s. 308.

¹²⁰ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy* [online databáze], 2006, č. 10 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: beck-online.cz.

¹²¹ VIAL, Jean-Pierre. Les violences et infractions d'imprudence dans les compétitions sportives. *AJ Pénal*, 2013, č. 6, s. 308-309.

¹²² ALBIGES, Christophe a kol. *Responsabilité et sport*. Lexis Nexis/Litec, 2007, s. 97.

důkazů¹²³.¹²⁴ Ta spočívá především ve zhodnocení faktorů jako místa a rozsahu škody, předchozí historie incidentů pachatele a oběti, pověst agresora, atmosféře a úrovni soutěže. Tyto okolnosti napomáhají k charakteristice morální složky trestného činu. Jako úmyslné násilí posoudil Kasační soud například zákrok fotbalisty, který během hry zasáhl skluzem protihráče, aniž by měl šanci zasáhnout míč.¹²⁵ V odůvodnění Kasační soud zmínil, že obviněný k zákroku přistoupil již s vědomím předvídaného útoku na jinou fyzickou osobu. Nesnažil se tak vzít míč, ale hrát na soupeře. V daném případě byl fotbalista odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody v délce šesti měsíců a pokutě ve výši 20.000 franků, přičemž se do této částky nezapočítala občanskoprávní náhrada, jelikož následky úmyslného zavinění nelze pojistit.

Zajímavý případ úmyslného násilí bezkontaktním sportu posuzoval Kasační soud v případě horolezectví.¹²⁶ Obviněný při výstupu úmyslně přeřízl dvě statická lana na stěně ve výšce dvou a půl metru nad zemí, jelikož se zlobil na jeskyňáře, kteří v tu dobu instalovali zařízení, které obviněný považoval za nebezpečné pro horolezce. V důsledku takového jednání se později jeden z jeskyňářů zřítil a jeho zranění si vyžádala pracovní neschopnost přesahující osm dní. Horolezec byl odsouzen k třem letům vězení, z nichž dva byly podmíněně odloženy.

5.2.2 Neúmyslné porušení práva

Neúmyslná zranění budou tvořit většinu případů sportovních úrazů. Společně s úmyslným jednáním předpokládá porušení pravidel hry a způsobený úraz představuje vybočení z rizika dané sportovní činnosti. Taková zranění budou spočívat v důsledku nepředvídatelných či nešťastných okolností v zápalu hry, kdy si sportovci nebudou vědomi možnosti zranění protivníka. V takových situacích bude hrát důležitou roli, zda sportovci dodrželi potřebnou míru opatrnosti a obezřetnosti.¹²⁷ Zároveň bude pro soud hrát roli, zda vytýkané jednání škůdce je výlučným bezprostředně rozhodujícím faktorem pro zásah do integrity osoby, či zda škůdce ke zranění „jen“ přispěl.

Pro posouzení existence neúmyslného zranění bude zásadní závažnost tohoto zranění, které bylo způsobeno v rozporu s pravidly. Tak shledal odvolací soud v Grenoblu vinným

¹²³ „La méthode du faisceau d'indices pour mettre à jour l'intention malveillante“.

¹²⁴ VIAL, Jean-Pierre. Les violences et infractions d'imprudence dans les compétitions sportives. *AJ Pénal*, 2013, č. 6, s. 308-309.

¹²⁵ MOULY, Jean. La condamnation d'un joueur de football, qui a blessé un adversaire lors d'un match, pour coups et blessures volontaires. *Recueil Dalloz* [online databáze], 1993 [cit. 27. července 2021]. Dostupné z: databaze.dalloz.fr.

¹²⁶ L'arrêt de Cour de Cassation, Chambre criminelle, 26 mars 2002, n° de pourvoi: 01-83.032.

¹²⁷ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy* [online databáze], 2006, č. 10 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: beck-online.cz.

automobilového řidiče rallye z neúmyslného zabití a zranění v důsledku nedodržení předpisů, když v průběhu rallye sjel ze silnice a přivodil smrt divákovi a zranění dalším osobám.¹²⁸ Odvolací soud dovodil, že přestože jsou takové automobilové závody osvobozeny od řady dopravních předpisů, nejsou osvobozeni od dodržování základní opatrnosti. Neopatrnost řidiče spočívala v tom, že v úseku s výskytem obtížné kombinace zatáček a hrbolů, kterou řidič dokonale znal, neuzpůsobil jízdu vozidla povaze závodní dráhy.

Judikatura však také ukazuje, že soudci jsou v mnoha případech ke sportovcům zdrženliví, naopak často přikročí k trestní sankci organizátora sportovních akcí.¹²⁹ V obdobném případě (opět z Rallye) odvolací soud v Douai zprostil viny závodního řidiče z neúmyslného zabití s odůvodněním, že jezdcí nelze přičítat žádné zavinění, neboť účelem rychlostních závodů je přimět řidiče riskovat tím, že jsou vystaveni nebezpečným situacím, které musí překonat v co nejkratším časovém úseku.¹³⁰ Z judikatury lze vyčíst, že každý případ soudci zkoumají jednotlivě s ohledem na individuální skutečnosti každého případu.

Zvláštní případy tvoří situace bezprostředního ohrožení definované v článku 223-1 trestního zákoníku (Code Pénal). Ten cílí na skutečnost, kdy někdo jinou osobu přímo vystaví bezprostřednímu nebezpečí smrti, nebo zranění, které může vést k trvalému zmrzačení nebo postižení tím, že nedodrží zvláštní bezpečnostní nebo varovnou povinnost uloženou zákonem nebo jiným právním předpisem. Podstata tohoto trestného činu spočívá v prvotním porušení pravidla opatrnosti. Jinými slovy není nutné prokázat, že jiná osoba byla skutečně přítomna a ohrožena. Postačí pouhá skutečnost, že k ohrožení oběti mohlo dojít. Případný pachatel nechce způsobit škodu, pouze akceptuje pravděpodobnost jejího potenciálního výskytu. Kasační soud takto potvrdil odsouzení dvou snowboardistů, kteří se vydali i přes zákaz vstupu na černé sjezdovky označené cedulemi a lany, čímž zapříčinili pád laviny.¹³¹ Skutečnost, že na sjezdovkách nebyli lyžaři, neměla na právní kvalifikaci žádný vliv.

5.2.3 Znaky zkoumané soudní praxí

Posouzení sportovních úrazů nemohou soudci založit na žádné zvláštní právní úpravě sportovních zranění. V takových případech se judikatura omezí na přezkum jednotlivých

¹²⁸ L'arrêt de Cour d'appel Grenoble, 15. décembre 1994, n° 1994-048687, srov. ALBIGES, Christophe a kol. *Responsabilité et sport*. Lexis Nexis/Litec, 2007, s. 107.

¹²⁹ LACABARATS, Alain., PASTOR, Jean-Marc. Sport et activité physique. *Répertoire de droit pénal et de procédure pénale* [online databáze], 2016, č. 3 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: databáze Dalloz.fr.

¹³⁰ ALBIGES, Christophe a kol. *Responsabilité et sport*. Lexis Nexis/Litec, 2007, s. 107.

¹³¹ L'arrêt de Cour de Cassation, Chambre criminelle, du 9 mars 1999, n° de pourvoi 98-82.269.

skutkových podstat trestných činů. U těchto soudy zkoumají tři složky: právní, morální a materiální.

Právní složka trestného činu nám říká, že ustanovení trestního zákoníku se uplatní pro sportovce i nespportovce. V případě naplnění znaků úmyslného či neúmyslného trestného činu bude přicházet v úvahu trestní odpovědnost sportovce. To však nevylučuje určité zmírňující okolnosti ve prospěch sportovců.¹³² Francouzské soudy spojují sportovní úrazy s relativní imunitou, kterou odůvodňují okolnostmi jednotlivých případů a morální složkou trestného činu. Povolené činy musí být způsobeny na sportovištích a v průběhu hry. Kromě toho se případná imunita vztahuje pouze na soutěžitele.¹³³

Morální složka bere v úvahu povahu jednotlivých sportovních odvětví ve spojení s projevenou vůlí sportovců.¹³⁴ To umožňuje soudcům přizpůsobit trest vzhledem k toleranci násilí u jednotlivých sportovních disciplín. Díky tomu mají soudci možnost širokého prostoru pro zohlednění všech okolností jednotlivých případů. V zápalu hry či na špatném terénu není pro rozhodovací praxi jednoduché odlišit úmyslné trestné činy od těch neúmyslných. V případě pochyb se soudy uchylují k neúmyslné právní kvalifikaci. V méně závažných případech, kdy nedošlo k porušení sportovních pravidel, se soudy často uchylují i k úplnému vyloučení viny.

Materiální složkou upravuje zákon jednotlivé právní kvalifikace v závislosti na způsobené újmě poškozenému. To ve většině případů vylučuje jakékoliv odchýlení ve prospěch sportovců, jelikož kritéria pro kvalifikaci újmy jsou striktně stanovena. Nicméně v těch nejmírnějších případech bez závažných následků lze přistoupit k odmítnutí trestní kvalifikace.¹³⁵ Orgány činné v trestním řízení tak budou muset prokázat příčinou souvislost mezi jednáním sportovce, které vykazuje brutální či abnormální riziko, a způsobeným zraněním poškozeného.

5.3 Sport jako zmírnění trestní odpovědnosti

Francouzský trestní zákoník v článku 122 uvádí restriktivně několik institutů odůvodňujících skutečnosti, které mohou úplně nebo částečně zprostit sportovce trestní odpovědnosti. Při existenci těchto okolností ztrácí spáchaný čin charakter trestného činu. Článek činí zajímavým to, že vedle vyloučení trestní odpovědnosti v důsledku duševní poruchy

¹³² KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v tzv. kontaktních sportech v anglo-americkém a kontinentálně-evropském právním systému. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2006, č. 3, s. 229-230.

¹³³ VIAL, Jean-Pierre. La faute pénale qualifiée dans le sport. *Jurisport*, 2016, č. 169, s. 39.

¹³⁴ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1021.

¹³⁵ KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie* [online databáze], 2006, č. 9 [cit. 25. července 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

či věku upravuje i některé okolnosti obdobné naším tuzemským okolnostem vylučující protiprávnost.

Zatímco občanské právo v oblasti násilí ve sportu nejčastěji uvažovalo o aplikaci institutu přijetí rizika, trestní nauka pokládá za přípustné instituty v oblasti sportu povolení ze zákona nebo zvyklosti¹³⁶. Aplikaci přijetí rizika znemožňuje především vyloučení svolení poškozeného v souvislosti s újmou na zdraví.¹³⁷ Neúčinnost takového souhlasu lze vysvětlit zaměřením trestního práva na ochranu obecných zájmů a veřejného pořádku. V souvislosti s tím samotný souhlas nemůže zabránit tomu, aby trestný čin nenarušil veřejný pořádek.¹³⁸ Zadržet, přijetí rizika by mohlo fungovat pouze ve vztahu zranění sportovních účastníků, ale už ne v případě újmy na zdraví třetích stran.¹³⁹

5.3.1 Dovolení právními předpisy (Autorisation de la loi ou du règlement)

I přes restriktivní výklad většina autorů zastává názor, že tuto okolnost vylučující trestnost lze aplikovat i na sport.¹⁴⁰ Především poukazují na to, že předpisy vydané delegovanými sportovními svazy požívají stejné síly jako podzákonné právní předpisy podle článku 37 Ústavy.¹⁴¹ Povolení právních předpisů vychází z předpokladu, že osoba vykonávající činnost předepsanou nebo povolenou zákonnými nebo prováděcími předpisy, není trestně odpovědná. Pro aplikaci této okolnosti trestní nauka vyžaduje splnění několika předpokladů. Jedná se o respektování pravidel hry, zohlednění druhu a povahy daného sportu a úraz musí souviset se sportovní činností.

Pravidla dané sportovní disciplíny vytváří sportovní federace schválené státem. Taková sportovní pravidla se dělí na technická a etická.¹⁴² Technická pravidla charakterizuje sportovní zákoník v článku R 131-32. Tyto pravidla upravují regulaci a průběh hry. Vytváří systém soutěží a podmínky pro účast sportovců či klubů v nich. V případě porušení technických pravidel je rozhodčí oprávněn uložit sankci (např. postavení mimo hru). Takové provinění

¹³⁶ Jedná se o speciální případ výslovně upravený trestním zákoníkem, který se uplatní pouze v úzké výšeči sportovních činností (případy býčích a kohoutích zápasů, u kterých se lze odvolat na nepřerušenu místní tradici).

¹³⁷ VIAL, Jean-Pierre. Les violences et infractions d'imprudence dans les compétitions sportives. *AJ Pénal*, 2013, č. 6, s. 309.

¹³⁸ DOUCET, Jean-Paul. *Le procès du duel: la vie es tun bien indisponible* [online], ledroitcriminel.fr, 10. března 2019 [cit. 25. července 2021]. Dostupné z: https://ledroitcriminel.fr/le_phenome_ne_criminel/crimes_et_proces_celebres/proces_du_duel.htm.

¹³⁹ ALBIGES, Christophe a kol. *Responsabilité et sport*. Lexis Nexis/Litec, 2007, s. 69.

¹⁴⁰ LACABARATS, Alain., PASTOR, Jean-Marc. Sport et activité physique. *Répertoire de droit pénal et de procédure pénale* [online databáze], 2016, č. 3 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: databáze Dalloz.fr.

¹⁴¹ VIAL, Jean-Pierre. La faute pénale qualifiée dans le sport. *Jurisport*, 2016, č. 169, s. 37.

¹⁴² LACABARATS, Alain., PASTOR, Jean-Marc. Sport et activité physique. *Répertoire de droit pénal et de procédure pénale* [online databáze], 2016, č. 3 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: databáze Dalloz.fr.

nemusí být duplicitní s právním proviněním. Etická pravidla naopak tvoří normy slušného chování, která jsou ukládána účastníkům pro případ, aby se sportovní činnost nestrhla v nedovolené násilí či agresi. Pokud sportovec poruší etické pravidlo, může tím založit společně sportovní i trestní odpovědnost za své jednání. Nicméně z historie soudní praxe jsou známy i případy, kdy dodržení sportovního pravidlo nestačilo k vyloučení trestní odpovědnosti.¹⁴³

Povaha daného sportu určuje vyšší či nižší pravděpodobnost možnosti vzniku zranění.¹⁴⁴ To se bude zejména odvíjet od toho, zda se jedná o bezkontaktní sport, kontaktní či bojový. Uplatnění trestního práva se přizpůsobí povaze sportovní činnosti. Zatímco u nekontaktních sportů nebude důvod k přikročení vyloučení trestní odpovědnosti, u kontaktních sportů, kde je zranění přímým či nepřímým důsledkem sportovní činnosti, bude docházet k omezení trestní represe. To dovodila judikatura již v roce 1912, kdy aplikovala privilegovaný přístup pro posouzení trestní odpovědnosti boxera.¹⁴⁵

Pro posouzení **fyzické újmy v souvislosti se sportovní činností** je vyžadováno splnění dvou podmínek. Způsobená újma byla nezbytná a přiměřená. Tyto podmínky je nutno splnit kumulativně. Předně dochází k posouzení rizik zranění během každé sportovní aktivity.¹⁴⁶ V případě, že dané sportovní odvětví určitou míru násilí toleruje, musí být užití násilí během sportovní činnosti přiměřené. Takové faktory se budou hodnotit s ohledem na jednotlivé okolnosti případu. Francouzské soudy jako nepřiměřené posoudily například jednání fotbalisty, který v souboji o míč způsobil protivníkovi zlomeninu holenní a lýtkové kosti či jednání rugbyisty, který zasadil ranou pěstí protihráči takovým způsobem, že poškozený přišel o oko.¹⁴⁷

Přístup státního dovolení má však i své odpůrce.¹⁴⁸ Ti poukazují na to, že předmětné ustanovení dovolení zákona se na sport nevztahuje. Právní řád neobsahuje žádný předpis, který by dovoloval sportovcům k zásahu do integrity jiným sportovním účastníkům.

¹⁴³ Šlo například o případ z Bourg z roku 1935. Během ragbyového zápasu, kdy došlo k úmrtí v rámci souboje v souladu s pravidly. Trestní soudy shledaly obviněného vinným za „nedodržení sportovního ducha a nedostatek nutné opatrnosti. KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 1009.

¹⁴⁴ LOUP, Jean. *Le sport et le droit*. Paris: Librairie Dalloz, 1930, s. 183.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ VIAL, Jean-Pierre. Violences entre joueurs de football: le tackle à la barre. *Cahier de droit du sport*, 2011, č. 26, s. 176-177.

¹⁴⁷ KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie* [online databáze], 2006, č. 9 [cit. 25. července 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹⁴⁸ ALBIGES, Christophe a kol. *Responsabilité et sport*. Lexis Nexis/Litec, 2007, s. 68-69.

5.3.2 Dobrá víra a sportovní duch (Bon foi et esprit sportif)

Část autorů i judikatury operuje také s pojmy dobré víry či sportovním duchem¹⁴⁹ v případech sportovních úrazů.¹⁵⁰ Svá tvrzení zakládají na tom, že sportovec nemůže být trestně odpovědný, pokud se dopustí trestného činu v rámci své sportovní činnosti bez úmyslu spáchat zakázané jednání. Taková osoba nebude trestně odpovědná, jestliže provozuje sportovní činnost v duchu hry, tím spíše, že potencionálně poškozený přijímá riziko spojené se sportovní činností. Nicméně jedná se spíše o menšinový proud a byť se pravidelně objevuje v judikatuře, právní nauka pracuje s píše institutem státního dovolení.

Analýzou francouzské úpravy jsem došel k několika poznatkům, které by mohly napomoci k lepšímu posouzení sportovních úrazů v tuzemském prostředí. Předně musím zmínit propracovanost francouzského sportovního zákoníku. Byť se v něm odkaz na trestní předpisy objevuje spíše sporadicky, jeho důležitost spatřuji především v provázání sportu s jinými právními odvětvími a sportovními svazy. I přes zásahy státu do regulace sportu však nemohu tvrdit, že by se intervence státu do oblasti sportu projevila ve francouzském prostředí negativně. Do budoucna bych určitě považoval za žádoucí přijetí buď dílčích novelizací v jednotlivých zákonech pro potřeby sportu, popřípadě přijmout samostatný zákon, který by souhrnně upravoval problematiku sportu a sportovních federací v českém právním prostředí. Po vzoru francouzské úpravy by bylo příhodné nastavit jednotné standardy pro jednak disciplinární orgány a jednak pro sportovní pravidla vzhledem k úrazové zábraně chránící zdraví sportovců. Ve spojení s tím by pro účely trestního práva bylo žádoucí sjednotit terminologii trestních předpisů a sportovních pravidel s ohledem na povahu jednotlivých sportovních odvětví. Sportovní svazy by měly povinnost ve svých předpisech vymezit, která zranění jsou spojena s danou sportovní činností, a tudíž k jejich postižení postačí sankce uložená sportovními orgány, a která naopak vybočují z povahy sportu takovým způsobem, že musí nastoupit postih trestními předpisy.

Dále spatřuji inspiraci ve francouzské úpravě ve spojitosti spolupráce, popřípadě povinné součinnosti sportovních orgánů a orgánů veřejné moci pro potřeby trestní odpovědnosti za sportovní úrazy. Bylo by vhodné kategorizovat násilí dle intenzity a stanovit případy, kdy bude

¹⁴⁹ Definice sportovního ducha nenajdeme ve sportovním zákoníku ani v jiných právních předpisech. Jeho podstatu však můžeme nalézt mimo judikaturu v Etické a deontologické chartě sportu vydané Olympijským a sportovním výborem Francie. Le Comité national olympique et sportif français. *Charte d'éthique et de déontologie du sport français* [online]. cnosf.franceolympique.com, 10. května 2012 [cit. 8. srpna 2020]. Dostupné z: <https://cnosf.franceolympique.com/cnosf/actus/4916-charte-dethique-et-de-dontologie.html>.

¹⁵⁰ ALBIGES, Christophe a kol. *Responsabilité et sport*. Lexis Nexis/Litec, 2007, s. 69.

dána existence oznamovací povinnosti příslušným orgánům. Již výše jsem nastínil, že odhalovat veškeré nedovolené sportovní úrazy je pro orgány činné v trestním řízení takřka nemožné. Tento postup povede k zefektivnění trestněprávního postihu sportovců za sportovní úrazy. Disciplinární orgány disponují nezbytnými profesionálními znalostmi v daném sportovním odvětví, toto lze považovat za přínosné. Nicméně bude nutné zlepšit právní povědomí představitelů těchto orgánů.

Za zajímavý považuji odlišný přístup ke státnímu dovolení jakožto okolnosti vylučující protiprávnost. Ta se u nás vyskytuje v podobě okolnosti dovolení ze zákona, která byť jako taková nevyklučuje užití ve sportu, není pro tyto účely tuzemskou trestní naukou dostatečně rozpracována. Francouzský model by mohl vedle teorie přijetí sportovního rizika tvořit alternativu k položení základů dovolení ze zákona jako okolnosti vylučující protiprávnost ve sportu v českém právním prostředí.

V posledním bodu bych zmínil judikaturu francouzských soudů. Ta neobsahuje žádný jednotný postup při posuzování sportovních úrazů, naopak dává soudcům široký prostor pro diskreci. To přispívá k zohlednění diverzity jednotlivých sportovních disciplín, zároveň soudci často přihlíží k jednotlivým specifickým okolnostem případu. Takový přístup hodnotím kladně, jelikož škála sportovních činností je různorodá, a i v jednotlivých sportovních odvětvích nebývá vždy každé utkání stejné.

6 Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zaměřil na problematiku trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Jde o aktuální téma, jelikož sport tvoří jeden z nejpůvodnějších společenských fenoménů naší doby, který se neustále dynamicky vyvíjí. Přírozeně tedy vznikla potřeba vztáhnout právo i na tuto lidskou činnost. Nicméně obzvláště v oblasti trestního práva dostatečně vymezená hranice trestní odpovědnosti sportovců absentuje. Odborná veřejnost (s výjimkou rozsáhlé publikační činnosti Michala Králíka) ani judikatura tématu nevěnovaly přílišnou pozornost, čímž i nadále panuje mezi sportovci právní nejistota. Tím se jen česká právní úprava vzdalovala od jiných zahraničních právních úprav, které tomuto problému zasvětily již několik desítek let. Zejména tyto problémy podnítily mou potřebu zabývat se tímto tématem nejen z pohledu české právní nauky.

Díky specifičnosti sportovní činnosti a jeho různorodosti je téměř nemožné přijít s jednotnou definicí sportu. I proto se česká právní úprava inspirovala mezinárodními předpisy pro vymezení sportu. Také jsem vymežil možné náhledy vztahu mezi sportem a trestními předpisy, přičemž jako jediný možný spatřuji modifikovanou teorii trestní odpovědnosti. Ta připouští aplikaci trestních předpisů do oblasti sportu, nicméně pouze za určitých podmínek.

V práci jsem se také zabýval významem sportovní legislativy. Právní předpisy téměř neobsahují zvláštní úpravu pro sportovní činnost. Výjimkou je zákon o podpoře sportu, který však není v oblasti trestního práva příliš použitelný. Sportovní předpisy tak jsou ponechány k regulaci soukromoprávním subjektům, kteří se pohybují v mantinelech obecných právních předpisů. Tím však vzniká propast mezi úpravami sportovním předpisů s obecnými předpisy a disciplinárními orgány ve vztahu s orgány činnými v trestním řízení. V důsledku toho porušení sportovních pravidel a následný disciplinární postih může tvořit pouze jeden z pomocných prvků při nalézání trestní odpovědnosti za sportovní úrazy. Takovou úpravu shledávám jako nedostatečnou. Do budoucna bych považoval za žádoucí, aby byly uzákoněny alespoň jednotné standardy sportovních pravidel, které napomohou k rozlišení nežádoucího jednání, a vztah mezi disciplinárními orgány a orgány činnými v trestním řízení, které usnadní odhalování nepřijatelných sportovních zákroků.

Zcela zásadní bylo seznámení se současným posuzováním trestní odpovědnosti sportovců. K souhrnnému vymezení jsem zkoumal použitelnost jednotlivých teorií, které se snažily odůvodnit legálnost sportovních úrazů. Současně jsem se věnoval možnosti užití jednotlivých okolností vylučující protiprávnost. Pro nastoupení trestní odpovědnosti sportovců bude docházet zejména v případech chování vybočujících z pravidel či samotné povahy sportu,

kteřé naplňují znaky některé ze skutkových podstat a kdy nebude možno aplikovat zásadu subsidiarity trestní represe.

Případná aplikace některé z okolností vylučující protiprávnost je otázka mimořádně složitá, na které se neshodne ani odborná veřejnost ani soudní praxe. Platná právní úprava neobsahuje okolnost vylučující protiprávnost, kterou by šlo nepochybně vztáhnout na problematiku sportovních úrazů. Nejpriléhavějším řešením by bylo přijetí sportovního rizika jako samostatné okolnosti vylučující protiprávnost. To by jasně nastolilo hranice postihu sportovních úrazů trestním právem a odstranilo by právní nejistotu sportovců. Nicméně takovémuto vymezení musí předcházet rozpracování tohoto institutu právní naukou i soudní praxí. Nabízí se také otázka, zda je sport tak dostatečně specifická a autonomní oblast lidské činnosti, aby ji bylo nutné upravovat speciálními okolnostmi vylučujícími protiprávnost.

Přístupnější cestou by mohla být modifikace již vytvořených okolností vylučující protiprávnost. Zejména by se jednalo o svolení poškozeného a přípustné riziko. Svolení poškozeného by muselo zahrnovat vedle výjimky svolení k lékařským zákrokům i výjimku souhlasu ublížení na zdraví v důsledku provozování sportovní činnosti. Obdobnou cestou by šlo odstranit pochybnosti v případě přípustného rizika. Byť by tyto okolnosti vylučující protiprávnost nebyly speciálně vytvořeny pro užití na sportovní činnost, jejich vztahování na oblast sportovních úrazů považují za zlatou střední cestu pro efektivní nastolení mezí trestního postihu. Zajímavou alternativou by mohlo být legislativní zakotvení výkonu dovolené činnosti do trestního zákoníku, přičemž by se tato okolnost vztahovala na oblast sportu po vzoru francouzské úpravy.

Jako méně pravděpodobnou bych viděl možnost vytvoření speciálních skutkových podstat pro účely sportu v trestním zákoníku, popřípadě vytvořením dodatečných ustanovení k jednotlivým podstatám. Již jsem zmiňoval, že některé země ve svých trestních předpisech obsahovaly sportovní trestní činy, nicméně takové řešení bylo spíše výjimečné. V českém právním řádu by toto řešení doprovázelo mnoho problémů. Především by se musela vytvořit sportovní terminologie pro účely sportu. Stejně by bylo složité zformovat samotné znění skutkových podstat sportovních trestních činů.

Dále jsem z jednotlivých rozhodnutí Nejvyššího soudu nastínil přístup judikatury na problematiku posuzování sportovních úrazů. Tuzemská judikatura se musela omezit na posuzování několika málo případů z oblasti sportu. O to více je zarážející zdrženlivý přístup Nejvyššího soudu, při kterém byť zohledňuje sportovní činnost při hodnocení případů, již se nepouští k vymezení hranice trestní odpovědnosti sportovců, případně k nastolení určitých

jednotných standardů. Přitom ustálená judikatura by mohla výrazně napomoci k odstranění pochybností v oblasti sportovních úrazů.

Pomocí metody komparace jsem porovnal nazírání na sportovní úrazy z pohledu české a francouzské právní úpravy. Francie má se zabýváním trestní odpovědností sportovců bohatou historii, navzdory tomu však není v našem prostředí příliš známá. Analýzou francouzského právního režimu jsem dospěl k několika aspektům použitelných pro české právní prostředí. Předně poskytuje náhled na funkční sportovní legislativu garantovanou a kontrolovanou státem. Ta zaručuje efektivní fungování sportovních federací ve spolupráci s dalšími subjekty. Francouzský systém dále poskytuje odlišný náhled na vyloučení trestní odpovědnosti sportovců v podobě období výkonu dovolené činnosti, které posuzují soudy jednotlivě případ od případu vzhledem k individuálním skutečnostem. Byť se Česká republika řadí ke státům s mladým právním systémem, může hledat inspiraci ve sporných otázkách u zahraničních států.

Při zohlednění všech aspektů jsem ve své práci došel k závěru, že trestním právem nelze mechanicky postihovat všechny sportovní úrazy. Při většině sportovních úrazů se uplatní subsidiarita trestní represe, která zohlední specifika jednotlivých sportovních činností. Přílehlavějším řešením by však bylo připuštění aplikace některé okolnosti vylučující protiprávnost. Ve většině případech se sankce udělí během sportovní činnosti či následně disciplinární orgány. Postih nepřiměřeného násilí se tedy bude řešit interně v rámci dané sportovní činnosti. Trestněprávní sankce nastoupí až v krajních případech excesů nebo hrubého vybočení z bezpečnosti hry. Oblast sportovních úrazů se však bez ingerence trestního práva neobejde. Nicméně musí být citlivě posuzována s ohledem na specifika jednotlivých sportovních odvětví, výkonnostní úroveň, přírodním podmínkám a dalším individuálním skutečnostem každého případu.

Seznam použitých zdrojů

1. Monografie

- ALBIGES, Christophe a kol. *Responsabilité et sport*. Lexis Nexis/Litec, 2007, 260 s.
- COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jana POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, 160 s.
- GARDINER, Simon a kol. *Sports law*. 3. vydání. United Kingdom: Cavendish, 2006, 724 s.
- CHOUTKA, Miroslav. *Teorie sportu*. Praha: Univerzita Karlova, 1988, 94 s.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. 976 s.
- JURKA, Helena. *Právní úprava profesionálního sportu v České republice a zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 112 s.
- KARAQUILLO, Jean-Pierre. *Le droit du sport*. 3. vydání. Dalloz, 2011, 160 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva, 2009. 129 s.
- KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. 1488 s.
- KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, 278 s.
- KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 316 s.
- KUKLÍK, Jan a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. 182 s.
- LOUP, Jean. *Les sports et le droit*. Paris: Librairie Dalloz, 1930, 296 s.
- MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. Praha: C.H. Beck, 2010, 276 s.
- PICARD, Clémence. *Vers un nouveau droit du sport*. Université de Montpellier, 2015, 144 s.
- PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo*. Bratislava: Šport, slovenské tělovýchovné vydavateľstvo, 1984, 247 s.
- SÁDKOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Karolinum, 2010. 113 s.
- ŠÁMAL, Pavel. *Osnova trestního zákoníku 2004–2006*. Praha: C.H. Beck, 2006, 399 s.
- ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2020, 1642 s.

2. Odborné články

- BELLAAROUSSI, Fouad. Reflexion sur les rapports entre le droit penal et le sport une question renouvelée. *La Gazette du Palais*, 2004, č. 255, s. 27-35.
- DVOŘÁK, Jan. Pravidla smíšených bojových umění (MMA) a jejich význam pro trestní právo. *Trestní právo* [online databáze] 2020, č. 2 [cit. 5. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.
- HRUŠKA, Jiří, HRUŠKA, Pavel. Aplikace norem trestního práva v oblasti sportu v ČR. *Trestní právo* [online databáze], 2013, č. 1 [cit. 1. července 2021].
- KLAPAL, Vít. Svolení poškozeného jako okolnost vylučující protiprávnost. *Trestněprávní revue*. 2005, roč. 4, č. 10, s. 259-266.
- KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie* [online databáze], 2016, č. 1–2 [cit. 15. července 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.
- KRÁLÍK, Michal, DOBROVOLNÁ, Eva. K trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Bulletin Advokacie* [online databáze], 2017, č. 11 [cit. 22. 7. 2021]. Dostupné z: databáze aspi.cz.
- KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie* [online databáze], 2006, č. 9 [cit. 25. července 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
- KRÁLÍK, Michal. K trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy podruhé. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2008, č. 2 [cit. 20. července 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
- KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikatorní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue* [online databáze], 2006, č. 8 [cit. 2. července 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
- KRÁLÍK, Michal. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy* [online databáze], 2006, č. 15 [cit. 1. srpna 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
- KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v tzv. kontaktních sportech v anglo-americkém a kontinentálně-evropském právním systému. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2006, č. 3, s. 224-233.
- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy* [online databáze], 2006, č. 10 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: beck-online.cz.

- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, 2006, roč. 11, č. 7-8, s. 61-72 (I. část), č. 10, s. 20-24 (II. část), č. 11, s. 18-24 (III. část), č. 12, s. 15-22 (IV. část).
- KRÁLÍK, Michal. Vybrané aktuální otázky trestní odpovědnosti sportovců. *Rekodifikace & praxe*, 2016, roč. 3, č. 6, s. 21–29.
- KUČHTA, Josef. Přípustné riziko jako okolnost vylučující protiprávnost v návrhu kodifikace práva hmotného. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2004, č. 6 [cit. 15. července 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
- LACABARATS, Alain., PASTOR, Jean-Marc. Sport et activité physique. *Répertoire de droit pénal et de procédure pénale* [online databáze], 2016, č. 3 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: databáze Dalloz.fr.
- LUKÁŠOVÁ, Marcela. Institut svolení poškozeného a jeho uplatnění nejen v judikatuře. *Trestněprávní revue* [online databáze], 2019, č. 3 [cit. 10. července 2021]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.
- MOULY, Jean. La condamnation d'un joueur de football, qui a blessé un adversaire lors d'un match, pour coups et blessures volontaires. *Recueil Dalloz* [online databáze], 1993 [cit. 27. července 2021]. Dostupné z: databáze Dalloz.fr.
- MOULY, Jean. Responsabilité pénale, sportif; nouveau code pénal. *Jurisport* [online databáze], 1994, č. 33 [cit. 28. července 2021]. Dostupné z: databáze Dalloz.fr.
- VIAL, Jean-Pierre. La faute pénale qualifiée dans le sport. *Jurisport*, 2016, č. 169, s. 37-43.
- VIAL, Jean-Pierre. Violences entre joueurs de football: le tackle à la barre. *Cahier de droit du sport*, 2011, č. 26, s. 176-181.
- VIAL, Jean-Pierre. Les violences et infractions d'imprudence dans les compétitions sportives. *AJ Pénal*, 2013, č. 6, s. 308-311.
- VOLOVECKÝ, František, VOLOVECKÝ, Petr. K možnosti trestního postihu sportovce za způsobený úraz. *Kriminalistický sborník*, 2008, roč. LII, č. 4, s. 29-33.

3. Právní předpisy

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- Ústavní zákon č. 2/1992 Sb., Listina základních práv a svobod.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 60/2000 Sb., zákon o ochraně olympijských symbolik, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 115/2001 Sb., zákon o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.
- Code du sport.

4. Soudní rozhodnutí

- Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012 (č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).
- Usnesení Okresního soudu v Blansku ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 77 C 353/2009.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. Tdo 1355/2006.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1057/2008.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 7. 2019, sp. zn. 6 Tdo 425/2019.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07.
- L'arrêt de Cour d'appel Grenoble, 15. décembre 1994, n° 1994-048687.
- L'arrêt de Cour de Cassation, Chambre criminelle, 26 mars 2002, n° de pourvoi: 01-83.032.
- L'arrêt de Cour de Cassation, Chambre criminelle, du 9 mars 1999, n° de pourvoi 98-82.269.

5. Internetové zdroje

- DOYLE, Mark. *Mythbuster: Did Roy Keane end Alf-Inge Haaland's career?* [online]. goal.com, 4. dubna 2020 [cit. 22. května 2021]. Dostupné z: <https://www.goal.com/en-ie/news/mythbuster-did-roy-keane-end-alf-inge-haaland-career/fmtobupz9vw21v73ve7ruztcn>.
- DOUCET, Jean-Paul. *Le procès du duel: la vie es tun bien indisponible* [online]. ledroitcriminel.fr, 10. března 2019 [cit. 25. července 2021]. Dostupné z: https://ledroitcriminel.fr/le_phenomene_criminel/crimes_et_proces_celebres/proces_du_duel.htm.

- PSP ČR. *Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku* [online]. Praha: Digitální depozitář, 2007. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0>.
- MŠMT ČR. *Evropská charta sportu* [online]. msmt.cz, 19. února 2002 [cit. 19. července 2021]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>.
- HARPER, Douglas. *sport | Origin and meaning of sport by Online Etymology Dictionary* [online]. etymonline.com, 1.1. 2001 [cit. 1. srpna 2021]. Dostupné z: https://www.etymonline.com/word/sport#etymonline_v_24403.
- KRÁLÍK, Michal. *Právní odpovědnost za sportovní úrazy* [online]. pravnicaradce.ihned.cz, 14. února 2007 [cit. 10. července 2021]. Dostupné z: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-20421910-pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy>.
- Le Comité national olympique et sportif français. *Charte d'éthique et de déontologie du sport français* [online]. cnosf.franceolympique.com, 10. května 2012 [cit. 8. srpna 2020]. Dostupné z: <https://cnosf.franceolympique.com/cnosf/actus/4916-charte-dethique-et-de-dontologie.html>.
- VUČKA, Jan. *Jak závazná jsou pravidla lyžařské federace?* [online]. jinepravo.blogspot.com, 5. května 2010, [cit. 29. července 2021]. Dostupné z: <https://jinepravo.blogspot.com/2010/05/jan-vucka-jak-zavazna-jsou-pravidla.html>.

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje problematice trestněprávní odpovědnosti sportovců, přičemž jejím cílem je nalezení hranice ingerence trestního práva do oblasti sportovních úrazů. Úvod se zabývá zdůrazněním role sportu coby společenskému fenoménu a jeho postavení v oblasti práva. S tím souvisí vymezení vztahu mezi disciplinární a trestní odpovědností sportovců za způsobená zranění. Práce vyzdvihuje specifickou sportovní činnost s ohledem na posuzování sportovních úrazů. Zkoumá doktrinární přístupy odůvodňující privilegovaný náhled na osoby sportovců z hlediska trestních norem. Zároveň se zabývá aplikovatelností jednotlivých okolností vylučující protiprávnost na vznik zranění v důsledku činnosti sportovců. V této souvislosti analyzuje přístup tuzemských soudů na jednotlivé případy sportovních úrazů. Následně práce charakterizuje přístup k posuzování sportovních úrazů z pohledu francouzské úpravy. Pomocí komparace srovnává obě úpravy a navrhuje možné úpravy do českého právního řádu. Díky těmto zjištěním práce v závěru nastiňuje několik alternativ pro lepší vymezení hranice trestní odpovědnosti sportovců.

Abstract

The thesis is devoted to the issue of criminal liability of athletes, with the aim of finding the limits of the interference of criminal law in the field of sports injuries. The introduction is concerned with highlighting the role of sport as a social phenomenon and its position in the field of law. Related to this is the delineation of the relationship between disciplinary and criminal liability of athletes for injuries caused. The thesis highlights the specificity of sports activity with regard to the assessment of sports injuries. It examines the doctrinal approaches justifying a privileged view of the persons of athletes in terms of criminal norms. It also examines the applicability of particular circumstances excluding illegality to the occurrence of injuries resulting from the activities of athletes. In this context, it analyses the approach of Czech courts to individual cases of sports injuries. Subsequently, the thesis characterizes the approach to the assessment of sports injuries from the perspective of the French regulation. It compares the two regulations and suggests possible adaptations to the Czech legal system. Thanks to these findings, the thesis concludes by outlining several alternatives to better define the limits of criminal liability of athletes.

Seznam klíčových slov

Sport, Trestní právo, Trestněprávní odpovědnost, Sportovní úraz, Okolnosti vylučující protiprávnost, Sportovní riziko, Sportovní pravidla.

Key words

Sport, Criminal law, Criminal liability, Sport injuries, Circumstances excluding illegality, Sport risks, Sports rules.